

LEKMAN i KYRKAN

3
2020

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

¶ Ett är nödvändigt

Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så mycket, fast bara en sak behövs. Maria har valt det som är bäst och det skall inte tas ifrån henne.

Lukas 10:38-42

Ansvarig utgivare

Anders Nordberg
Nygårdsvägen 32
554 74 Jönköping
cagnordberg@hotmail.com

Redaktionskommitté

Beryll Grandell
Karlafeldtsgatan 8, 632 27 Eskilstuna
016-51 60 73
beryll@telia.com

Medlemskap

Juhani Ahonen
Rådhusgatan 81, 831 45 Östersund
063-12 30 30, 070-557 82 41
juhani.ahonen@gmail.com

Lennart Sjöstedt

Parkgatan 5, 598 71 Södra Vi
0492-20001, 073-082 00 01
lennart.sjostedt@svenskakyrkan.se

Förbundsbutik

Gert Råvik, Planteringsvägen 102c,
252 31 Helsingborg.
0730-355689
gertravik2@gmail.com

Berit Olsson, Rausvägen 57,
255 92 Helsingborg
042-293933

Förbundets plusgiro

Medlemsavgifter o gåvor
Pg 50 27 87 - 5

**Medlems- och lokalavdelnings-
registrering – Prenumeration**

Allan Forsberg
Kimröksgatan 5
296 35 Åhus
044-240527
lekmanna@hotmail.com

Tryck: LH Tryck, Box 224,
523 25 Ulricehamn

Hemsidan

www.lekmanikyrkan.se

Presstopp

Nr 4-20 senast den 30 nov 2020

UPPHOVS RÄTTSSKYDD

Allt material, texter och bilder, som
publiceras i "Lekman i Kyrkan"
och på www.lekmanikyrkan.se är
upphovsrättsskyddat.

Användning får ske endast
med Svenska Kyrkans
Lekmannaförbunds tillåtelse.

Redaktionen

Gud, ditt folk är vandringsfolket

Gud, ditt folk är vandringsfolket.
Själva du mitt ibland oss går. Du
oss leder, du oss stärker, när vår
väg blir lång och svår. Bröd från
himlen, bröd från himlen ur din
fadershand vi får, ur din faders-
hand vi får.

Låt kristallklar källan strömma
med det vatten som ger liv. Bli
vår eldstod under natten och om
dagen molnstod bli. Starka klippa
starka klippa, var vår tillflykt och
vår frid, var vår tillflykt och vår
frid.

När jag når de mörka vatten, över
dem skall färdas ut, räds jag ej.
På andra sidan finns en värld av
sång och ljus, där skall lovsång,
där skall lovsång stiga stark som
havets brus, stiga stark som ha-
vets brus.

Sv. Ps. 298

Text: *W. Williams 1745,*

A. Frostenson

Musik: *J. Hughes 1905*

I nöden prövas vännen!

Ska vi vara en kyrka mitt i byn? Ska vi som kyrka stå upp för alla även när det blåser kärvt och krisen knackar på dörren? Många vill – även de som inte är intresserade av kyrkan – att den ska stå där som en garant när samhället krisar, när stora olyckor sker. De mest anmärkningsvärda yttringarna sker när en kyrka läggs ner. Då höjs röster från alla och envar att kyrkan måste finnas där och ringa till helgsmål och gudstjänst.

Talesättet att i nöden prövas vännen har sannerligen hamnat under lupp det senaste halvåret med den pandemi som drabbat hela vår värld. Till och med i vårt välmående lilla land långt upp i norr har många av våra invanda rutiner fått ändras. Vi lever i en trygg och ombonad miljö där vi inte haft någon kris på många år och då tänker jag inte på finanskriser som härjat i omgångar eller på oljekrisen på 70-talet. Den senaste riktiga krisen landet hade var under andra världskriget där endast ett fåtal finns kvar som har minnen från den tiden. I förhållande till hur kriget drabbade våra grannländer och övriga värden blir det svårt att tala om en kris. Vi har med andra ord levt ett tryggt och ombonat liv i många år där svenskarnas största trauma nu verkar vara saknaden av att inte kunna flyga till varmare länder. Är det detta som är det stora bekymret? Ja då står vi dåligt rustade den dag det blir kris på allvar.

Kyrkan har inledningsvis varit lite vacklande där man på vissa håll valde att stänga ner sin verksamhet och inte fira offentliga gudstjänster. Detta måste vara helt fel väg att gå om vi vill vara kyrkan mitt i byn! Ser man till kyrkobesökarna runt om i landet, undantag finns givetvis, så kan man utan några större besvär fira gudstjänster och hålla sig till den rekommenderade gränsen gällande folksamlingar. Klarar ICA, Coop och Systembolaget att hålla öppet (är medveten om att det är olika regler för folksamlingar) så måste väl även kyrkan kunna hålla öppet för gudstjänster, allt annat är en ynkedom.

Kan den pandemi som drabbats oss vara till nytta trots att många saker har ställts på ända? Möten ställs in och vi bör inte träffa varandra fysiskt. Många av kyrkans verksamheter och även våra egna verksamheter inom lekmanaförbundet har fått ställas in eller omprövas.

Jag vill påstå att det har våra verksamheter gjort. Vänskapen har verkligen prövats i nöden. Vi har börjat bry oss mer om varandra på ett sätt som vi inte har gjort tidigare. Kyrkan har börjar ringa till sina medlemmar för att höra om allt är bra och om man behöver hjälp med något, en diakonal insats av det mer praktiska slaget där man ordnat med hemsändning av mat med mera. Vi har runt om i värden sett en förbättrad miljö där vattendrag som varit helt förorenade i ett enda slag nu har klart vatten. Människor i storstäder har helt plötsligt fått se hur bergen, som i årtionden varit höljda i dimma, nu reser sig majestätiskt mot skyn. Vattendjur simmar åter in i kanalerna i Venedig. Exemplet kan göras många. På bara några månader har naturen reparerat sig trots att vi människor sagt att den gått förlorad. Skaparens under är obegripliga. Nu har vi ett stort ansvar att se till att de positiva effekterna bevaras.

Gud sade; ”Jag ger er alla fröbärande örter på hela jorden och alla träd med frö i sin frukt; detta skall ni ha att äta. Åt markens djur, åt himlens fåglar och åt dem som krälar på jorden, allt som har liv i

sig, ger jag alla gröna örter att äta”. Och det blev så. Gud såg att allt som han hade gjort var mycket gott.

Inom kort kommer vi att fira Tacksägelsdagen och tacka för allt naturen har att ge. Förr i tiden brukade bönderna anlända till kyrkan med kärvar, potatissäckar, och korgar med rotfrukter, äpplen och annat de skördat, för att på så vis tacka Gud för årets skörd. På vissa platser i Sverige hålls fortfarande skördeposter där varorna auktioneras ut och där pengarna går till välgörande ändamål.

Vi har trots allt mycket att vara tacksamma för, naturen fortsätter att producera grödor för vår överlevnad trots den pandemi som pågår. Vi kommer att klara oss igenom detta och gå stärkta ut ur krisen och med en tro att i nöden prövas vännen, något som visas i alla de insatser som görs för alla och envar.

Gud, det finns en slags automatisk tacksamhet i livet för allt det jag tar för givet. Tack för att jag får känna in glädjen över allt det som är så självklart för mig, men så främmande för många andra. Jag ber också för allt det jag funderar över, allt det som jag oroar mig för och allt det som känns mörkt och hotfullt. Tack för att du alltid finns med oss, också i den mörkaste dal. Amen.

*Jan Henriksson,
förste vice förbundsordförande*

Ny utgåva! Inspiration och stöd för gudstjänsten

Pris från:
149 kr

KYRKOKALENDERN 2020 - 2021

Tema: Diakoni

I *Kyrkokalendern* hittar ni inspiration och stöd till alla som deltar i gudstjänsten. Årets tema diakoni går som en röd tråd genom hela kyrkoåret och påminner oss om kanske kyrkans viktigaste uppgift i tider som dessa, omsorgen om medmänniskan och skapelsen.

På temat finns en mängd texter av välkända skribenter som reflekterar över olika aspekter av diakoni. Tematexterna utgör också grunden för ett studiematerial framtaget i samarbete med Sensus.

Nyheter i årets utgåva:

- ✓ Studiematerial i direkt anslutning till tematexterna
- ✓ Avsnittet *Vi firar gudstjänst med barnen* finns med varje helgdag
- ✓ Korta bibelintröduktioner för direkt uppläsning i gudstjänsten
- ✓ Ny pedagogisk layout genom färg och symboler

ART NR: 52638187
PRIS FRÅN: 149 KR/ST

JA, TACK!

Vänligen texta tydligt.

Jag beställer..... st *Kyrkokalendern 2020-2021*, art. nr: 52638187

Pris: 1-3 ex 169 kr/st, 4-25 ex 159 kr/st, 26 ex + 149 kr/st.

Frakt tillkommer. Priser inkl. moms. Med reservation för prisändringar. Minsta ordervärde är 300 kr.

Namn:.....

Org.nr/Pers.nr:.....

Adress:.....

Postnummer:..... .Ort:.....

Faktureringsadress om annan än leveransadress:

.....

Ev. referens/ID:.....

Telefon:..... E-post:.....

Frankeras ej.
Mottagaren
betalar portot.

VERBUM

SVARSPOST

20124579

110 22 Stockholm

Beställ även på verbum.se

VERBUM

Den lätta bördan

Det finns en psalm som jag särskilt förknippar med min morfar. Jag tror att vi sjöng den vid hans begravningsgudstjänst, men jag är inte säker. Vi stämde i alla fall in i den ibland när morfar ledde morgonbönen. ”Som sådden förnimmer Guds välbehag” (Sv.Ps. 183) kan man sjunga när som helst på dygnet, även om psalmen tillhör kategorin ”Under dagen”.

Som ung klämde jag alltid i lite extra när vi kom till strofen ”den bördas tyngd som gör ryggen rak, du skördarnas Herre, mig giv”. Jag älskade de raderna. Jag ville bli tagen i anspråk och göra något viktigt för Gud och människor. Jag ville växa och mogna, utvecklas och bära frukt.

Bördorna som vi sjöng om i psalmen tolkade jag som lockande uppgifter och insatser, ett engagemang av det slag som gör oss människor till rakryggade och hedervärda personer. Jag minns att jag hittade en T-shirt med texten ”Jag är en stursk kristen. Släpp in lejonerna!”. Det budskapet uttryckte något av min inställning till bördor av olika slag. ”Bring them on!” Jag är beredd att bära dem!

Nu fanns det inga lejon i min barndomsstad men det fanns uppgifter i församlingen som jag kunde sätta tänderna i. Jag fick förtroendet att vara gudstjänstvärd, ledare i konfirmandarbetet, guide i kyrkan och behjälplig när det skulle serveras kaffe. Jag inkluderades också i en samtalsgrupp för församlingsutveckling. Vi läste Martin Lönnebos herdabrev. Och en gång fick jag spela en kompli-

cerad tvärflöjtsstämma när kyrkokören skulle göra sitt stora framträdande på pingst. Den uppgiften var en ganska krävande börda eftersom jag inte är särskilt musikalisk. Jag var tvungen att öva så intensivt att familjen fortfarande minns de svåraste takterna.

Till de mest spännande uppgifterna hörde att åka runt på moped för att sätta upp information om sommarkyrkans arrangemang. Ibland behövde man ta en extra

tur för att kontrollera att anslagen fortfarande satt kvar. En annan börda som jag gillade var åliggandet att som ängel komma ut ur den stängda graven under påsknattsmässan för att förkunna att Kristus har uppstått. I den sysslan ingick att iförd röcklin vifta på armarna så att vingarna flaxade.

Att tända ljus hade jag dock hunnit bli ganska trött på i slutet av ungdomstiden. Adventsljus, påskljus, dopljus, förböns-

ljus och utdelning av vaxljus fångade inte mitt intresse på samma sätt som tidigare. Ungefär samtidigt började mina tankar kring de bördor som vi sjunger om i våra psalmer att ändra karaktär. Jag associerade inte längre bördorna med det som jag ville bära för att bli rakryggad. Istället förknippade jag dem mer och mer med det som jag ville slippa att bära, det jag ville lägga av. Framför allt tänkte jag på det som jag hade gjort och som inte överensstämde med Guds vilja. Synen ville jag lämna.

Det finns en kvällspsalmsom jag gärna väljer om det är jag som får förtroendet att leda aftonbönen. ”Tack, Fader, för den dag du gav” (Sv.Ps. 500) har sjungits sedan 300-talet. I den första versen tackar vi för bördorna som Gud lyfter av när Gud förlåter oss. Bönen om förlåtelse återkommer sedan i den sista versen. Gud sluter in oss i sin öppna famn, genom Jesus Kristus, precis som fadern i liknelsen om den förlorade sonen. I de övriga verserna får den sjungande/bedjande människan lämna också andra bördor till Gud. Särskilt nämns oro, söndring, stolthet och förakt. Kärleken och de ljusa drömmarna får på så vis fritt flöde igen. När människan är på god fot med Gud sänker sig friden över henne. Då kan den synliga kroppen sova gott medan själen får vaka och vara gäst hos den Osynlige.

De allra flesta av oss som läser eller lyssnar till Jesu ord om den lätta bördan (Matt. 11:28) tänker nog att bördorna som han talar om är sådant som vi inte vill släpa omkring på. Det kan handla om synd och skuld men det kan också röra sig om stress, ofrivillig ensamhet, sjukdom, ekonomiska bekymmer, konflikter på arbetsplatsen, religiösa grubblerier eller klimatångest. Bördorna kan variera men de verkar förenas av att vi önskar att bli kvitt dem. De tynger ner oss is-

tället för att upprätta oss. Det är knappast bördor i form av lockande insatser eller uppgifter, uppdrag som formar oss till rakryggade personer, som Jesus talar om. Eller kan det ändå vara det? Talar han också om bördor av det slag som vi gärna vill bära?

Jag tror faktiskt att Jesus tänker på bördor av båda slagen. Han uppmanar oss att komma till honom med alla bördor, inte för att han ska befria oss från dem alla utan för att han vill skänka oss vila. Han vill lära oss hur vi ska bära bördorna – med ett milt och ödmjukt hjärta – och han vill ge oss bärhjälp i form av ett skonsamt ok. (Matt. 11: 28-30.)

Jesus ger oss en alldeles särskild sorts vila, en vila tillsammans med honom, i honom. Martin Luther beskriver den vilan som nåden att bli tagen ur sin egen åsyn. Den vilan är inte en total befrielse från bördorna men den rymmer en annan inställning till dem. När vi vill bära bördor och väljer att engagera oss i lockande uppgifter präglas våra val på ett naturligt sätt av våra egna preferenser. Det är ofta helt i sin ordning. Det vore djupt olyckligt om vi i Svenska kyrkan, till exempel, skulle låta våra ideella medarbetare utföra uppgifter som de inte alls ser någon mening med eller har någon fallenhet för. Det skulle ta död på engagemanget och dessutom vara ett uttryck för en synnerligen dålig resursanvändning. Men det finns en fara med vårt eget viljande som vi behöver vara uppmärksamma på. Vår längtan efter att bära bördor som gör oss rakryggade kan ibland medföra att vårt eget agerande, vårt görande, hamnar i centrum på ett sätt som i längden riskerar att skada oss. Vi frestas att tro att ”allt” hänger på oss och kan lätt arbeta mer än vad som är hälsosamt.

På samma sätt kan vårt eget görande hamna i centrum på ett olyckligt vis när

vi uppehåller oss vid bördor som vi inte vill bära. Vi kan, till exempel, gräma oss alldeles för mycket över något som vi har gjort och som vi inte borde ha gjort. Eller också kan vi grubbla alldeles för intensivt över frågan vad vi ska göra för att ta oss ur en svår situation. Då kretsar också vår uppmärksamhet kring vårt mänskliga agerande på ett överdrivet sätt.

Vilan som Jesus talar om och ger oss innefattar ett perspektivbyte. Nåden att bli tagen ur sin egen åsyn är nåden att sluta kretsas omkring sig själv och sitt eget görande. Gemenskapen med Jesus för oss ut ur vår inkräkthet i oss själva och in i Guds omloppsbanan. Bördorna som vi bär finns ofta kvar men en annan Bärare har trätt fram. Den bäraren bär både oss och våra bördor.

När Jesus bär oss behöver vi inte snärjas av våra egna eller andra människors bedömningar av vårt görande. Vi följer en Mästare som har ett milt och ödmjukt hjärta. I hans närhet får vi växa med uppgifterna. Både när vi får förtroendet att bära efterlängtade bördor och när vi tvingas att bära bördor som vi helst skulle vilja slippa formar han oss till rakryggade personer. När vi vilar i honom är han nämligen mycket aktiv i oss.

I vår psalmbok sammanfattas den aktiverande vilan tillsammans med Jesus som ett liv i tro. I psalmen ”Än finns det en värld” beskrivs förhållningssättet med orden ”att bära ett ok i sitt jordiska kall men själv vara buren av den som bär allt” (Sv. Ps. 62:4). Den melodin spelades faktiskt vid min morfars begravningsgudstjänst, det är jag nästan helt säker på. Stroferna sammanfattar en nåd som Jesus låter klinga också inom oss.

Biskop Karin Johannesson

BRYT EN TRADITION

DET ÄR HÖG TID ATT BRYTA SKADLIGA TRADITIONER.

Tillsammans kan vi stoppa tvångsäktenskap, könsstämpling och andra övergrepp. Vi lever alla under samma himmel. Var med i kampen för alla flickors rätt till ett värdigt liv.

SWISHA DIN GÅVA TILL **900 1223**
svenskakyrkan.se/act

JULINSAMLINGEN 2020

act
Svenska kyrkan

SVENSKA KYRKANS LEKMANNAFÖRBUND

Sommarmöte 2021

på Hjo folkhögskola 2-4 juli

Tema: Kallelsen till Guds rike - att släppa sina ursäkter

Medverkande:
Anders Sjöberg m fl

Kallelsen till Guds rike

De första lärjungarna fick en inbjudan av Jesus att följa honom. En kallelse som fortsatt genom alla generationer sedan dess. Ett liv i efterföljelse där det handlar om att bli lik honom.

Efterföljelse

Att följa Jesus vart han än går är att först söka Guds rike. Jesus uppmanar oss att i kallelsens och avgörelsens stund beräkna kostnaden av efterföljelsen.

Bibeln

En skriftlärdd kom fram och sade till honom: »Mästare, jag skall följa dig vart du än går.« Jesus svarade: »Rävarna har lyor och himlens fåglar har bon, men Människosonen har inget ställe där han kan vila sitt huvud.« En annan av lärjungarna sade: »Herre, låt mig först gå och begrava min far.« Men Jesus svarade: »Följ mig och låt de döda begrava sina döda.«
Matt 8:19-22

Frågor om programmet besvaras av Anders Åström, tfn 070-595 28 08, Mail: astrom.anders@gmail.com

i samarbete med
SENSUS

FAMILJENYTT

TILL MINNE

CARL-ERIC ABRAHAMSON
1927-2020

Företagsledaren och en av Skara stifts förgrundsgestalter, Carl-Eric Abrahamson, Timmele, har avlidit 92 år gammal. Han sörjs närmast av makan Ulla och barnen Johny, Pija och Anna med familjer.

”Denna fantastiska vecka på Sigtuna Lekmannaskola öppnade vägen till en ideell kyrklig verksamhet som skulle bli livslång”. Så har Carl-Eric Abrahamson själv beskrivit hur han vid 24 års ålder deltog i Kyrkobrödernas kärledardagar och där fick uppleva sitt ansvar som kristen fördjupat. Det skulle dröja tjugo år innan de formellt tyngre uppdragen lades på honom, men viljan att ta ansvar hade han med sig från hemmet och kärleken till kyrkan alltifrån konfirmationen, som också den satte djupa spår.

Carl-Eric Abrahamson var född i Kälvene, sydost om Falköping. Efter folkskolan arbetade han hemma på gården och sparade ihop till utbildning på Hammehögs Lantmannaskola. Han fortsatte vid Hushållningssällskapets skola i Svalöv med inriktning på maskinteknik. 1959 flyttade han med sin maka Ulla till Hössna, och sonen Johny föddes. Själv fick Carl-Eric anställning på ELMIA i Jönköping, där han kom att arbeta i 14 år som arbetsledare och utställningsansvarig. Under den tiden startade han sitt företag AB Lantbruksanläggningar, från 1968 i Timmele, idag Timmele Takstolsfabrik med Johny i ledningen. Familjen byggde villa vid fabriken, Ulla arbetade där som kamrer och barnen, nu också Pija och Anna, var väl hemmastadda där.

Så kom de många uppdragen, de flesta mångåriga. Carl-Eric var vice ordförande i byggnadsnämnden i Ulricehamns kommun, men det blev först och främst Svenska kyrkan som tog hans krafter i anspråk. Han var ledamot av kyrkomötet 1984-1996, ledamot av stiftsrådet och sedan stiftsstyrelsen i Skara stift 1971-1998. På lokalplanet var Carl-Eric ordförande i Ulricehamns pastoratskyrkoråd och Timmele kyrkoråd.

Vid sidan av familjen och företaget förblev Kyrkobröderna, senare ombildat till Svenska kyrkans Lekmannaförbund, Carl-Erics hjärteangelägenhet. Som ordförande ledde han arbetet i stiftet 1982-1997. Åren 1984-1990 var Carl-Eric riksförbundets andre vice ordförande och 1990-1992 dess förste vice ordförande, alltså den period då ”Carlarna” utgjorde en treklöver i ledningen, Carl-Axel Axelsson, Karl Erik Sundström och Carl-Eric Abrahamsson. Vid förbundets

100-årsjubileum i Uppsala 2018 harangerades Carl-Eric såsom varande förbundets ende hedersmedlem. Tillsammans med Ulla ansvarade han under många år för förbundsbutik. Alla slags uppgifter kunde anförtros honom.

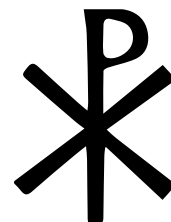
Carl-Eric Abrahamson förenade sin kärlek till Svenska kyrkan med plikttrohet och med förvissningen om att trots att kyrkans ställning i samhället under hans livstid djupt förändrats så hör kyrkan med sin lekmanarörelse också framtiden till.

Under senaste året satte sjukdom tidvis ned hans krafter, men han kunde tillsammans med Ulla bo kvar i deras vackra villa i Timmele. På Mors dag den 31 maj, Pingstdagen, gladdes Carl-Eric åt att i kretsen av sin stora familj med liv och lust få uppvakta sin Ulla. Fyra dagar senare avled han.

Frid över hans minne.

*Lars-Göran Lönnermark,
biskop emeritus i Skara stift*

Anders Åström, ordförande i Svenska kyrkans Lekmannaförbund i Skara stift

Det är med sorg och saknad men med många, många ljusa minnen som Carl-Eric Abrahamson, ett fundament och hedersmedlem i Svenska Kyrkans Lekmannaförbund, har lämnat sitt jordeliv och därmed oss alla den 4 juni.

Det kommer att ta lång tid om det ens är möjligt att betrakta Lekmannaförbundet som innovativt, idérikt, viljestarkt och skapande i frånvaro av Carl-Eric! I tacksamhet till Herren Jesus Kristus går Lekmannaförbundets tankar till alla år rika på förböner och goda insatser av Carl-Eric och hans hustru, Ulla, som trofast och plikttroget ständigt tagit ansvar och spridit glädje vid Carl-Erics sida. Såväl Carl-Eric som Ulla faller in under Lekmannaförbundets ursprungliga och även nu gällande målsättning: "Sveriges folk, ett Guds folk! Min församlings och min kyrkas liv och arbete skall angå mig som en personlig angelägenhet. Det är också min sak det gäller!" Under många av Carl-Erics och Ullas samlingar underströk Carl-Eric den kraft, glädje och tacksamhet som han fann i Guds oändliga nåd! Till minne av Carl-Eric och alla hans och Ullas goda och berikande egenskaper gläds vi med profeten Jesajas uttalade sanning: "Ja, om bergen vika bort och höjderna vackla så skall min nåd icke vika ifrån dig och mitt fridsförbund icke vackla, säger HERREN, din förbarmare."

Härlig är jorden, Härlig är Guds himmel,
skön är själarnas pilgrimsgång.
Genom de fagra riken på jorden
gå vi till paradiset med sång.

Tidevarv komma, tidevarv försvinna,
släkten följa släktens gång.
Aldrig förstummas tonen från himlen
i själens glada pilgrimssång.

Änglar den sjöngo, först för markens herdar.
Skönt från själ till själ det ljud:
Människa, gläd dig, Frälsarn är kommen,
frid över jorden Herren bjöd.
Sv Ps 297

Ge Carl-Eric. O Herre, din frid
och låt ditt eviga ljus lysa för honom.

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund
Anders Nordberg, Förbundsordförande

Carl-Eric Abrahamson

* 2 september 1927

† Timmele 4 juni 2020

Har med ålderns rätt slutat detta jordelivet
och lämnat oss i stor sorg och saknad

ULLA

JOHNY o LOTTA

CARINA

Marie o Jonas
William, Ludvig

Linda
Casper

PIJA o SVANTE

Hanna o Markus
Hilma, Nilas

Viktor o Ingrid
Alma, Tove

Josefine o Joakim

ANNA o PATRIC

Lisa o Marcus
Filip o Lina

I ungdomens dagar vi byggde vårt hem
I medgång och motgång vi hållit ihop
så som vi en gång lovat varandra
Tack älskade Carl-Eric för åren som gått.
Tack kära pappa för allt som vi fått,
Tack viskar barnbarn och deras barn
med blommor i handen.
Vi glömmar aldrig de kära familjebanden.

Femtonde söndagen efter trefaldighet

Ett är nödvändigt

Ämnet för bibeltexterna och predikan under Den femtonde söndagen efter trefaldighet, söndagen den 20 september, är *Ett är nödvändigt*.

Bibeltexterna är hämtade från **5 Mosebok 4:29-31**, **Paulus brev till de Kristna i Filippi 4:10-13** och **Lukas evangelium 10:38-42**.

Söndagens **gammaltestamentliga läsning**, hämtad från **5 Mosebok uttrycker förmaning till lydnad av och trohet mot Gud**, förmaning och lydnad, **riktad till Israel**, Guds folk (egendomsfolket), för att folket skulle få leva och komma till det land som Herren, deras faders Gud, ville ge dem och låta dem ta detta land i besittning. Mose sa till folket inte endast att de skulle lyda Tio Guds bud utan också och inte minst lyda uttalade stadgar och föreskrifter för att andra folk därigenom skulle se deras vishet och insikt. Mose förutspådde också i sitt tal att Herren skulle skingra folket på grund av deras olydnad och att bara några få skulle komma att leva kvar hos de folk till vilka Herren skulle föra dem. Där skulle de komma att tjäna gudar som var tillverkade av människohänder, gudar av trä och sten som varken kunde se eller höra, äta eller lukta. Mose sade att folkets enda räddning var att söka Gud:

”Men där skall du söka Herren, din Gud, och du skall finna honom om du frågar efter honom av hela ditt hjärta och med hela din själ. När du är i nöd och allt detta dabbar dig i kommande dagar, då skall du vända tillbaka till Herren din Gud och lyssna till honom. Ty Herren din Gud är en barmhärtig Gud och han skall inte överge dig eller låta dig gå under. Han glömmet aldrig det förbund han ingick med dina fäder och bekräftade med ed.” - Nödvändig förutsättning för folkets räddning.

I Femte Mosebokens fyra första kapitel ger Mose en överblick över egendomsfolkets ökenvandring. På samma sätt som Herren har räddat sitt folk undan alla faror i öknen ska han också i framtiden rädda folket under alla svårigheter som väntar. På sätt Mose hade angett skulle faror av olika slag vänta, men Gud skulle aldrig överge sitt folk. I verserna före dagens gammaltestamentliga läsning finns en profetisk sammanfattning av det som väntade: *”Och Herren skall förstöra er bland folken, och bara en liten skara av er skall bli kvar bland de folk till vilka*

Herren skall föra er.” I denna dystra framtidsbild fanns dock en framtid, ett hopp som Mose tänkte i folkets hjärtan genom att han pekade på en utväg ur den kommande nöden. Mose pekade trösterikt på det som var **nödvändigt**: *”När du är i nöd och allt detta drabbar dig i kommande dagar, då skall du vända tillbaka till Herren din Gud, och lyssna till honom”*. Hos Herren fanns nåd och barmhärtighet i överflöd. Gud har ingått ett förbund och det förbundet håller han fast vid. Om än folkets majoritet skulle svika Herren fanns det alltid möjlighet för enskilda medlemmar av folket att hålla fast vid förbundet och lita på löftena i Guds ord. Sådana människor räddar inte bara sig själva utan skapar förutsättningar för hela folkets räddning.

I tidigare årgångars gammaltestamentliga texter blir vi upplysta om Guds trofasthet, hans löften och barmhärtighet.

I *första årgångens* gammaltestamentliga text upplyser och påminner oss Nehemja om att Gud inte övergav israelerna, Guds folk, i öknen. Guds barmhärtighet är stor. Texten påminner oss också om att Guds molnplöjare inte vek från folket under dagen utan ledde dem på deras väg. Eldpelaren lyste för dem om natten på den väg folket skulle gå. Nehemja påminner oss också om att Gud gav folket sin goda ande för att undervisa dem och vägrade inte folket manna att äta och gav dem vatten i deras törst. I 40 år sörjde Gud för folket i öknen så att de inte saknade något. Deras kläder slets inte ut och deras fötter svullnade inte.

I *andra årgångens* gammaltestamentliga text påminns vi genom Första Konungaboken om Guds löften, hans barmhärtighet, omsorg och trofasthet gentemot profeten Elia och änkan i Sarefat vid Sidon. För att inte törsta och svälta ihjäl var det nödvändigt att vända sig till Gud och låta honom utöva sin barmhärtighet – ”Mjölet i krukans skall inte ta slut och oljan i kruset inte tryta fram till den dag då Herren låter regnet falla över jorden. Änkan gav sig i väg och gjorde som Elia hade sagt, och både hon och Elia och pojken hade mat under lång tid. Mjölet i krukans tog inte slut och oljan i kruset tröt inte, alldeles som Herren hade sagt genom Elia.”

Söndagens **epistel** hämtad från **Paulus brev till de kristna i Filippi 4:10-13** berättar för oss om Paulus erfarenheter och liv samt insikt om att allt han förmår han fått inte av sig själv utan från Herren Jesus Kristus som gav honom kraft.

”Jag har glatt mig mycket i Herren över att er omtanke om mig äntligen har kunnat skjuta nya skott. Omtanke hade ni ju förut också men inte tillfälle. Inte för att jag har lidit någon nöd. Jag har lärt mig klara mig med det jag har. Jag kan leva fattigt och jag kan leva i överflöd. Jag har verkligen erfarenhet av allt: att vara mätt och att hungra, att leva i överflöd och att lida brist. Allt förmår jag genom honom som ger mig kraft.”

Genom brevet till församlingen i Filippi bryter Paulus kärlek till denna församling ut. Paulus längtar efter församlingen som han tidigare kallat för sin ”krona”.

Därmed avsåg Paulus den segerkrans som Kristus än gång skänker och som för Paulus bestod i att han fått föra andra till Kristus. Paulus avslutar sitt glädjebrev i tro, tacksamhet och förtröstan på sin Herre bl.a. med en uppmaning: *’Stå därför fasta i Herren, mina kära bröder som jag älskar och längtar efter, ni som är min glädje och min segerkrans.’* Det fanns en särskild anledning för Paulus att skriva detta brev till församlingen i Filippi. Paulus ville härigenom tacka för församlingens omtanke och särskilda gåva och han ville också erkänna mottagandet av gåvan. Det fanns sannolikt en avsikt med detta, kanske viktigare saker mellan Paulus och församlingen som fick gå före. När tacksamhetsorden nu uttalas får pengar och materiella ting en undanskynd plats till förmån för förverkligad omtanke, bistånd under fängenskap, gemenskap till ledning för bokförda inäkter och kostnader, en rökelsedoft, ett offer som Gud tar emot med välbehag. Paulus glädje kan först och främst gälla att församlingen själv har fått det lite bättre, att församlingen tidigt tänkt på sin fängslade apostel och sökt lätta hans börda. Paulus önskar att denna gåva – i själva verket en offergåva åt Gud, av kärlek till Kristus, för evangeliets skull – ska få bära sådan frukt att församlingen själv får gagn av den. Paulus menar kanske att framgångarna för evangeliet i Rom bör betyda en vinst också för kristna ute i provinserna. Kanske tänkte Paulus på att en sådan osjälvisk gåva brukar betyda att Gud har en gengäva av något slag i beredskap.

Paulus säger några väsentliga saker om en kristens frihet och oberoende av yttre

förhållanden, att kunna reda sig med det man har. När Paulus säger att han har blivit invigd i konsten att leva under alla slags förhållanden menar han den konst som Gud ger när vi står mitt i vardagens påfrestningar för att tjäna honom.

Eftersom Paulus i sin ungdom hade förföljt Kristi församling kämpade han länge mot misstro bland sina medkristna. Dessutom fanns det kritiker som menade att Paulus auktoritet inte var lika tydlig när han var på besök i en församling som när han skrev sina brev.

Han hade att räkna med de faror som hörde samman med den tidens resande, med motstånd från de judiska makthavarna och från de romerska myndigheterna samt internt bland sina trosfränder. Han kunde därför i sanning skriva till församlingen i Filippi: *’Jag har verkligen erfarenhet av allt: att vara mätt och att hungra, att leva i överflöd och att lida brist.’* Det viktiga budskapet är dock det förhållande, den relation som varit **nödvändig** för honom: **”Allt förmår jag genom honom som ger mig kraft.”** Om vi ska vara nyttiga byggstenar i Guds rike måste vi hålla fast vid Guds Ord och alltid lita på Herrens trofasthet: *’Stå därför fasta i Herren!’*

Övriga *episteltexter* under den femtonde söndagen efter trefaldighet är hämtade från Apostlagärningarna, Första årgången **Apg 20:32-36** och Andra årgången **Apg 4:32-35**.

”Paulus sade till de äldste från Efesos: ’Nu anförtrot jag er åt Gud och åt hans

nåderika ord, det som kan göra er till hans byggstenar och ge er arvslott bland alla dem som helgats. Jag har aldrig velat få silver eller guld eller kläder av någon. Ni vet själva att dessa händer har sört för mina egna och mina följeslagares behov. I allt har jag visat er att ni, genom att arbeta på ett sådant sätt, skall ta er ann de svaga med Herren Jesu egna ord i minne. Det är saligare att ge än att få. Efter sitt tal föll Paulus på knä och bad med alla de andra” (Apg 20:32-36)

”Alla de många som hade kommit till tro var ett hjärta och en själ, och ingen betraktade något av det han ägde som sitt, de hade allt gemensamt. Med stor kraft frambar apostlarna vittnesbördet om att Herren Jesus hade uppstått, och de fick alla riklig del i Guds nåd. Ingen av dem led någon nöd. De som ägde jord eller hus sålde sin egendom och kom med köpesumman och lade ned den vid apostlarnas fötter. Och man delade ut åt var och en efter hans behov.” (Apg 4:32-35)

Söndagens **evangelium** hämtat från **Lukas 10:38-42** berättar om Jesu möte med systrarna Marta och Maria i Betania, en påminnelse för oss om vad som är viktigast och nödvändigt för den som möter Jesus.

”Jesus gick in i en by, och en kvinna som hette Marta bjöd honom hem till sig. Hon hade en syster vid namn Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord, Men Marta tänkte på allt hon hade att ordna med. Hon kom och ställde sig framför Jesus och sade: ’Herre bryr du dig inte om att min syster låter mig ensam ordna med allt? Säg åt henne att hjälpa till.’ Herren svarade henne: ’Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så mycket, fast bara en sak behövs. Maria har valt det som är bäst och det skall inte tas ifrån henne.’”

Berättelsen om Marta och Maria nämns bland synoptikerna endast av Lukas medan Johannes nämner deras namn, att de bodde i Betania utanför Jerusalem och att de tillhörde Jesu närmaste vänner. Lukas ger oss en antydning om att Jesus besökt trakten med Jerusalem oftare än vad som framkommer hos övriga synoptiker. Johannes har som vi vet mycket att berätta om den saken. Marta, den äldre av systrarna, vill ge Jesus och hans följe, lärjungarna, ett värdigt mottagande och förbereder allt som hon klarar och syskonskaran förmår. Väl framme börjar

den sedvanliga undervisningen med Jesus i centrum och med lärjungarna som står eller slår sig ner enligt det mönster som var sed bland judarna. Också Maria satte sig ner vid Jesu fötter. Under allt förberedelsearbete och iordningsställande blir Marta irriterad på sin syster och går slutligen bort till Jesus och ber honom säga till den försumliga att göra sin plikt. Men Jesus svarar att Maria gör just det hon borde göra. Maria har gjort ett riktigt val, när hon skjuter på allt annat för att ta emot evangeliet.

Vi möter på nytt det faktum att Jesus är Guds oförljkenliga ingripare i världen. Jordisk glädje, med gästfrihet, gemenskap, god mat är inte förbjudet men ingenting kan ersätta lyssnandet, stillheten inför evangeliet, gudstjänsten med aldrig så välmentade åtgärder. Ett är nödvändigt – att vi tar emot Guds Rike medan det finns bland oss. Låt Guds vilja alltid eftersökas och låt Guds vilja alltid ske!

Bo Brander skriver i sin bok *”ETT ÅR MED JESUS, Göran Skytte & Bo Brander, predikningar och samtal”* att det nog finns en liten Marta och en liten Maria i de flesta människor. Låt dem sluta fred så att de kan leva i harmoni med varandra. Och var rädd om båda två. Marta – när hon brister ut i irritation över sin syster – uttrycker att hon gjorde mer än hon kunde. Hade hon inte gjort mer än hon kunde, hade hon inte stört sig på att hon var ensam med arbetet. Hon hade tagit på sig för mycket, och då gör hon som vi alltid brukar göra, hon klagar på andra. Det är inte konstruktivt. Låt i stället överambitionerna läggas vid Jesu kors. Jesus lägger inte på oss bördor som vi inte orkar med. Det är vårt eget ego och våra egna ambitioner. Gud begär det inte.

Om Marta gjorde mer än hon kunde, så gjorde Maria det hon ville. Det krävs ett visst mod, för man blir alltid kritiserad när man sätter sig vid Jesu fötter. Men intag denna plats och låt den få vara din i en helig bekymmerslöshet om vad folk runt omkring skall säga, för det är den mest läkande och skapande plats som finns. Det är den plats där alla perspektiv blir rätt – även på allt som aktivt behöver göras. Det är lite av en *’Ferdinand-plats’* där man kan sitta i helig bekymmerslöshet och lukta på Jesu fötter. Det är inte för att vara rolig som jag säger detta. I Johannes evangelium 12:e kapitel sitter nämligen en Maria som är helt fokuserad på Jesu fötter. Om det är samma fötter vet jag inte. Men en sak är gemensam, i båda berättelserna får Maria kritik. Det är slöseri med tiden att sitta där. Det är oanständigt att kyssa Jesu fötter och torka dem med sitt hår. Det är framför allt ett vansinnigt slöseri att hålla en liter parfym över Jesu fötter – parfym kostar ju mycket pengar. Så platsen vid Jesu fötter blir alltid ifrågasatt.

Ändå är denna plats tillvarons hjärta. Det är där som världen förvandlas. Om jag får knyta an till den andra Maria – hon som hällde parfymen över Jesu fötter. Evangelisten Johannes skriver att *”huset uppfylldes av lukten”*. Det är förmodligen en av Bibelns mest onödiga upplysning. Om du slår sönder en liter parfym kommer det att stinka i hela lägenheten. Men det är inte därför Johannes påpekar det. Det är för att det är så världen börjar dofta gudomlig närvaro. Det som ges till Gud, det som hålls över Jesu fötter, det sprider sin doft så att alla i världens unkna hus kan njuta av doften. Låt därför systrarna sluta fred, först och främst i dig själv, men också när de blir synliga i dina medmänniskor. Tag aldrig bort en Maria som har satt sig på världens viktigaste plats.

Övriga evangelietexter denna den femtonde söndagen efter trefaldighet är hämtade från Matteus evangelium, **Matt 6:31-34**, Första årgången och **Matt 11:28-30**, Andra årgången.

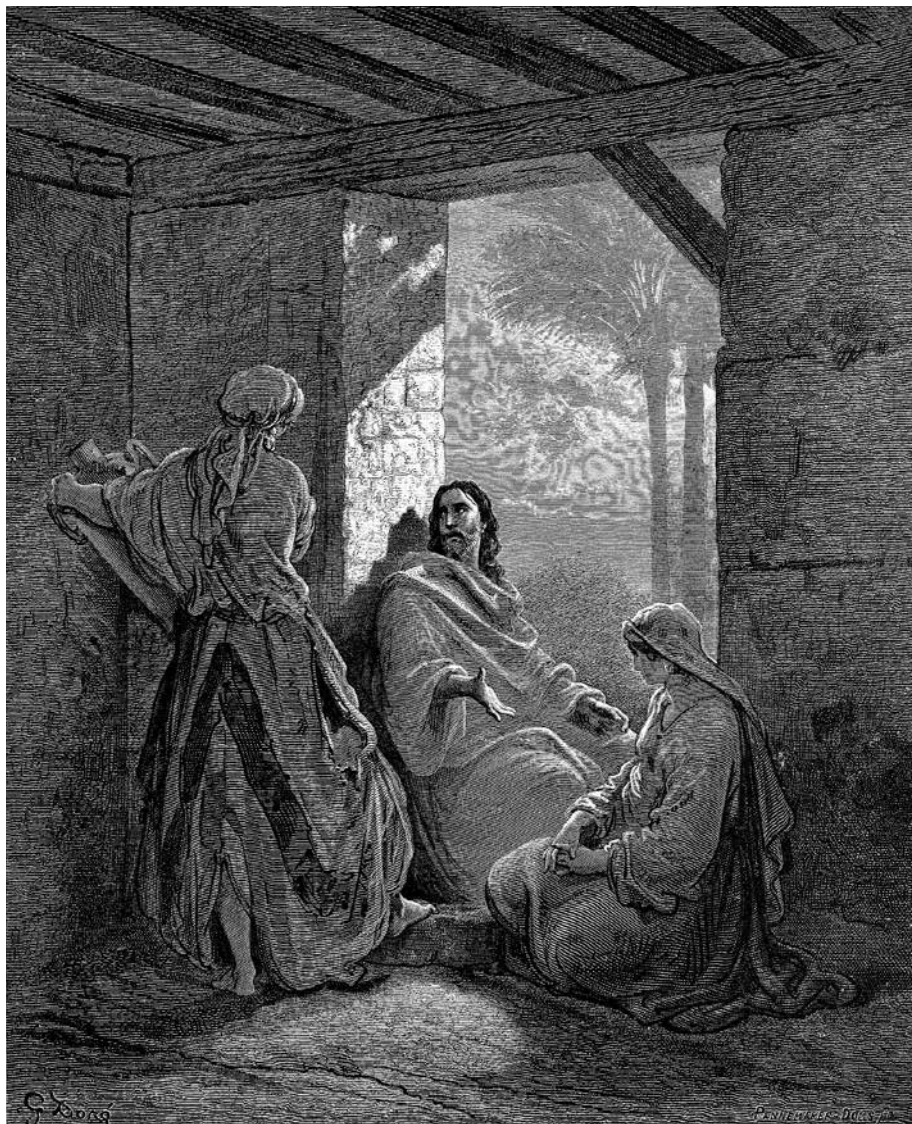
”Jesus sade: ’Gör er inga bekymmer. Fråga inte: ’Vad skall vi äta? Vad skall vi dricka? Vad skall vi ta på oss? Allt sådan jagar hedningarna efter. Men er himmelske fader vet att ni behöver allt detta. Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också. Gör er därför inga bekymmer för

morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga.” (Matt 6:31-34)

”Jesus sade: Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor, jag skall skänka er vila. Ta på er mitt ok och lär av mig som har ett mildt och ödmjukt hjärta, så skall ni finna vila för er själ. Mitt ok är skonamt och min börda är lätt.” (Matt 11:28-30) (jfr. Lekmannaförbundets tema vid nästkommande Riksårsmöte)

Med anknytning till den evangelietext som anges nu under den tredje årgången är vi ständigt inbjudna att sitta vid Jesu fötter, inbjudna att samtala med honom, att leva med honom genom ordet, bönen och genom den helige Ande. Visst kan vi behöva ordna med diverse göromål likt Marta men inte på bekostnad av att ta emot evangeliet från Kristus. Där ska du söka Herren din Gud, och du skall finna honom om du frågar efter honom av hela ditt hjärta och med hela din själ.

Vågar vi verkligen sätta oss där vid Jesu fötter? Vågar vi ha Kristus som den enda grunden för våra liv – det enda nödvändiga? Är denna grund tillräcklig? Räcker det? Håller det? Ja det håller, är Bibelns svar” Ty, Herren din Gud, är en barmhärtig Gud, och han skall inte överge dig eller låta dig gå under.” ”Han glömmmer aldrig det förbund som han ingick med folkets fäder och bekräftade med ed.” ”Allt förmår jag genom honom som ger mig kraft.” Du skall söka Herren din Gud, och du skall finna honom om du frågar efter honom av hela ditt hjärta

och med hela din själ. Herre, kom med ditt ord, din Ande och kraft! Hjälp oss att leva som du vill!

I Jesu Kristi namn!
Amen

Anders Nordberg

Se, jag vill bära ditt budskap, Herre

Se, jag vill bära ditt budskap, Herre,
av hjärtat sjunga ditt lov och pris.
Med glädje vill jag ditt ord förkunna,
som gör den svage vis.
Gud, låt ditt ord i mitt liv få råda,
att andra där din kärlek kan se.
Ja, låt ditt ord i mitt liv få råda,
Då kan din vilja ske.

Ty om ditt ord med mitt liv jag döljer,
Jag döljer livet som du oss ger,
Som Jesus kom att oss uppenbara,
Då han till oss steg ner.
Gud, låt ditt ord i mitt liv få råda,
att andra där din kärlek kan se.
Ja, låt ditt ord i mitt liv få råda,
Då kan din vilja ske.

Gud, låt oss känna din Andes ledning,
Så att vi vet att din väg vi går.
Låt elden brinna i våra hjärtan,
Till dess vi målet når.
Gud, låt ditt ord i mitt liv få råda,
att andra där din kärlek kan se.
Ja, låt ditt ord i mitt liv få råda,
Då kan din vilja ske.

Sv. Ps. 89

Text: Hilaire Nkounkou, Olle Berglund

Musik: Hilaire Nkounkou

Förbundsrad och övriga funktionärer från och med den 1 september 2020

FÖRBUNDSLEDNING	Namn	Adress	Tel nr
Förbundsordf och Förbundsredaktör	Anders Nordberg	Nygårdsvägen 32 554 74 JÖNKÖPING	036-71 13 63 0708-95 28 28
1:e vice förbundsordf	Jan Henriksson	Norra Storgatan 9 598 71 SÖDRA VI	070-545 81 38
2:e vice förbundsordf	Gerd Holmström	Nygatan 12 A 731 30 KÖPING	0221-320 77 0705-93 20 77
Förbundskassör	Juhani Ahonen	Rådhusgatan 81 831 45 ÖSTERSUND	063-12 30 30 0705-57 82 41
Förbundskassör ersättare	Lennart Sjöstedt	Parkgatan 5 598 71 SÖDRA VI	073-082 00 01
Förbunds-sekreterare	Marie Nederman	Kopparmöllegatan 8 B 254 36 HELSINGBORG	042-23 86 32 0702-69 73 97
Hedersordf	Carl-Axel Axelsson	Strömkarlsvägen 87 167 62 BROMMA	08-26 17 02 0766-33 90 90
Förbundsredaktör	Anders Nordberg	Nygårdsvägen 32 554 74 JÖNKÖPING	036-71 13 63 0708-95 28 28
Medlemsregister	Allan Forsberg	Kimröksgatan 5 296 35 ÅHUS	044-24 05 27
Webbmaster	Johan Liw	Birkagatan 28 B 113 39 STOCKHOLM	
STIFTSREPRESENTANTER			
Uppsala stift 01	Bernt Lagelius (Ordinarie)	Sunnansjö 203 01 824 70 DELSBO	070-367 24 20
	Margareta Johansson (Ersättare)	Storgatan 43 824 52 HUDIKSVALL	0703-24 96 29
Linköpings stift 02	Jan Henriksson (Ordinarie)	Norra Storgatan 9 598 71 SÖDRA VI	070-545 81 38
	Britt Andersson (Ersättare)	Radhusvägen 17 598 70 STOREBRO	0492-307 50 0702-60 97 48
Skara stift 03	Bo-Göte Palmqvist (Ordinarie)	Ödenäs Monäs 292 441 95 ALINGSÅS	073-817 35 82
	Anders Åström (Ersättare)	Ödenäs Östergården 327 441 95 ALINGSÅS	0322-530 32 070-595 28 08
Strängnäs stift 04	Beryll Grandell (Ordinarie)	Karlfeldtsgatan 8 632 27 ESKILSTUNA	016-51 60 73
	Lars Gunnar Karlsson (Ersättare)	Skyttegatan 5 643 33 VINGÅKER	076-24 10 928
Västerås stift 05	Bertil Hansson (Ordinarie)	Björkled 37 783 50 GUSTAFS	070-680 00 49 05
	Majvor Öster (Ersättare)	Hökvägen 41 731 42 KÖPING	070-232 13 34 0221-420 93
Växjö stift 06	Kerstin Göransson (Ordinarie)	Aker Mellangård 301 314 92 LÅNGARYD	0345-130 250 0709-69 39 63
	Sonja Sjölander (Ersättare)	Skungelidsvägen 48 571 34 NÄSSJÖ	0380-106 52 0704-67 61 92

Lunds stift 07	Magnus Wittgren (Ordinarie) Birgitta Dérand (Ersättare)	Sarvgränd 2 E 216 12 LIMHAMN Sankt Jörgens väg 20 296 35 ÅHUS	072-535 10 80 044-24 33 28 073-222 13 14
Göteborgs stift 08	Meikel Ganebratt (Ordinarie) Peter Wågsjö (Ersättare)	Långåsvägen 31 437 93 LINDOME Törnrosvägen 2 435 31 MÖLNLYCKE	031-99 24 37 0708-96 06 98
Karlstads stift 09	Björn Larsson (Ordinarie) Barbro Falken (Ersättare)	Kväggen Nordändan 1 681 91 KRISTINEHAMN Gjutaregatan 4 M 681 50 KRISTINEHAMN	072-563 30 33 070-602 86 49
Härnösands stift 10	Maria Antonic (Ordinarie) Priscilda Helenius (Ersättare)	Kniphammargatan 13 853 56 SUNDSVALL Axvägen 3 A 853 50 SUNDSVALL	070-378 00 55 060-12 12 48 0730-40 83 98
Luleå Stift 11	Vakant		
Visby stift 12	Vakant		
Stockholms stift 13	Gunnel Berggren Larsson (Ordinarie) Jimmy Ullgren (Ersättare)	Skärgårdsvägen 262 D 139 31 VÄRMDÖ Nyhagsvägen 10 186 42 Vallentuna	0702-28 31 16 0705-55 47 39
ÖVRIGA FUNKTIONÄRER			
REVISORER Ordinarie	Lena Karin Lundgren Vakant	Frösövägen 29 B 832 44 FRÖSÖN	0706-75 18 04
REVISORER Ersättare	Vakant		
	Lennart Eskilsson	Vankivavägen 13 B 281 49 HÄSSLEHOLM	0433-711 87 0451-62 238
HELA MÄNNISKAN Representant	Anita Mörkenstam (Ordinarie)	Nockeby kyrkväg 60, 1 167 74 BROMMA	0702-54 00 47
SENSUS Representant	Priscilda Helenius (Ordinarie) Hans Magnér (Ersättare)	Axvägen 3 A 853 50 SUNDSVALL Södra Åsavägen 15 370 24 NÄTTRABY	060-12 12 48 0730-40 83 98 0457-350 79 0768-98 59 81
IDEELLT FORUM Representant	Magnus Wittgren (Ordinarie) Gudrun Eklund (Ersättare)	Sarvgränd 2 E 216 12 LIMHAMN Kungsgatan 9 461 31 TROLLHÄTTAN	072-535 10 80 070-2895108
VALBEREDNINGEN	Kjell-Arne Green Ordförande	Strömbergsgatan 1 363 57 HÖGANÄS	042-33 15 05
FÖRBUNDSBUTIKEN	Gert Råvik Berit Olsson	Planteringsvägen 102 C 252 31 HELSINGBORG Rausvägen 57 255 92 HELSINGBORG	042-29 80 87 0730-35 56 89 042-29 39 33

BEGREPP INOM KRISTENDOMEN

Sju Dödssynder Sju Dygder

Begreppen sju dödssynder resp. sju dygder saknas som begrepp i Bibeln men begreppen kan likväl sägas ha sina rötter i Bibeln.

Begreppen har egentligen sitt ursprung i klosterrörelsen i den tidiga kristna kyrkan i vart fall från och med 400-talet. Redan tidigt inom kristenheten började man särskilja två huvudgrupper av synder; de dödliga (mortalia) och de förlåtliga (venialia) Till de *dödliga* synderna hör svåra synder som *begås frivilligt och i full vetskap om deras innebörd*. Dödssynder är ett från Nya Testamentet hämtat uttryck, men som antytts finns de inte särskilt uppräknade där. *Dödssynderna (kardinalsynderna) gör människan skyldig till den eviga dödens straff* och kan försonas endast genom botens sakrament. I den lutherska kyrkan, i vår kyrka, ser vi varje synd som en dödsynd, eftersom den uttrycker bortvändhet från Gud och gör det omöjlig för oss att få evigt liv – men vi kan få förlåtelse för alla våra synder om vi uppriktigt ångrar dem. I den tillslutna värld som munkar, nunnor och eremiter levde inte minst under 400-talet och därefter var det de sju dödssynderna som fick dem att plågas av frestelser.

År 600 formulerade påven Gregorius den store en lista över de sju synderna som vi känner igen än i dag. De sju synderna blev till sju ämnen som lyftes fram särskilt under medeltiden och många verk inom såväl litteraturen som konsten hade dessa synder som tema eller som referens på olika sätt. De sju dödssynderna framträder t.ex. i Danrtes ”Purgatorio”

(skärselden) i ”Den gudomliga komedin” och Chaucers ”Canterbury Tales”, i Peter Brueghels konst (kallad ”helvetets Brueghel” för sitt motivval) och i de flesta av den tidens teologiska verk.

Under 1300-talet befallde den engelske ärkebiskopen att alla kyrkans präster skulle predika över de sju dödssynderna fyra gånger om året. Ärkebiskopen betonade att predikan skulle ske ”på vanligt språk, men utan några fantasifulla överdrifter eller nyfikenhet”. Befallningen var helt enkelt en uppmaning att inte låta de här synderna bli alltför familjära eller vardagliga. Medeltidens teologer satte de sju dödssynderna i fokus för sin syn på mänskligt beteende och mänskliga svagheter. De sju dödssynderna var under denna tid tillsammans med de tio budorden de främsta utgångspunkterna för etiska diskussioner Utan impulser från den moderna psykologin fastställde man att det fanns sju grundläggande tendenser hos individen att förbryta sig mot det egna jaget, mot sin medmänniska och mot Gud.

Som angetts gör dödssynderna (kardinalsynderna) människan skyldig till den eviga dödens straff och kan enligt katolicismen försonas endast genom *botens ’sakrament’*. Botens ’sakrament’ är inom katolicismen en rituell handling, genom vilken någon visar ånger, bekänner sina synder, tar emot Guds förlåtelse och gottgör vad vederbörande har brutit. Boten är till för de kristna, som blivit döpta, för att ge nåden nytt liv åt dem som uppriktigt ångrar sig och omvänt sig till Kristus efter en begången synd. ’Sakramentet’ kan

också kallas försoningens, förlåtelsens, biktens eller omvändelsens ’sakrament’. Botens dag är fredagen.

Det bibliska underlaget för ’sakramentet’ finns i Johannes evangelium 20:22-23, där det sägs att den uppståndene Kristus sa till sina lärjungar: *”Ta emot den Helige Ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlåtna. Och om ni binder någon i hans synder, så är han bunden”*. Eftersom vi människor är benägna till synd genom vår svaga natur och hänfallenhet för begärelsen, finns detta ’sakrament’ för dem som döpts, om de omvänt sig. I den kristna kyrkan utvecklades boten till en särskild handling, varigenom ’svåra’ syndare återupptogs i församlingens gemenskap. Det särskilda tillfället för detta var fastetiden med skärtorsdagen som avslutning. Under medeltiden utvecklades sedan den individuella bikten. Inom den katolska och ortodoxa kyrkan är boten, som angetts, ett ’sakrament’. Inom lutherdomen har boten intagit en odefinierad ställning. I vår kyrka finns både det allmänna och det enskilda skriftemålet med avlösning.

Inom katolicismen innefattar kyrkans bot att syndaren gör en inre botgöring, vilket innebär att människan med hjälp av den Helige ande efter samvetsrannsakan uppriktigt känner ånger och smärta över gärningen, har föresatt sig att aldrig mer göra om det onda, och ärligt vill försonas med Kristus. Utöver sinnelaget botgörs synden genom till exempel fasta, bön, pilgrimsfärder och allmosor, i synnerhet under fastan och på fredagar. Synden ska biktas för en präst (en biktfaeder) genom

att människan inför denne anklagar sig själv för de synder hon har begått. Prästen avgör hur boten ska ske, och sedan människan gottgjort sin synd meddelar prästen syndernas förlåtelse och ger avlösning. Bikt måste ske minst en gång om året, och alltid före det att man tar nattvard om man nu har gjort sig skyldig till en dödssynd. Om synden är så svår att den lett till bannlysning kan bara Heliga stolen eller en biskop ge avlösning.

Under 1700-talet förlorade ämnet ”de sju dödssynderna” mycket av sin popularitet och numera är det inte många som ens kan räkna upp dem.

De sju dödssynderna har alla positiva motsvarigheter i ”De sju dygderna” eller ”De sju heliga dygderna” – de positiva spegelegenskaperna till de sju dödssynderna. De sju heliga dygderna spelade

under medeltiden en stor roll för etiska diskussioner och betraktelser. De sju heliga dygderna går också tillbaka till 400-talet, till en dikt av poeten Aurelius Clemens Prudentius, ”Psychomachia”. Denna dikt beskriver kampen mellan gott och ont. Katolska kyrkan skiljer mellan de gudomliga dygderna och kardinaldygderna. De förstnämnda, de gu-

domliga dygderna, är enligt Thomas av Aquino – *Tro* (fides), *Hopp* (spes), *Kärlek* (caritas - (1-3) och de sistnämnda, kardinaldygderna, är enligt Aristoteles - *Klokhet* (prudencia), *Rättrådighet* (justitia), *Måttfullhet* (temperantia), *Tapperhet* (fortitudo) – (4-7).

Redaktionen

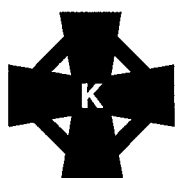
DÖDSSYNDER OCH DYGDER – VARANDRAS MOTSATSER

Sju dödssynder

HÖGMOD
GIRIGHET
LUSTA
AVUND
FROSSERI
VREDE
LÄTTJA-LIKGILTIGHET

Sju dygder

ÖDMJUKHET
GENEROSITET
KYSKHET
MEDMÄNSKLIGHET
MÅTTFULLHET
TÅLAMOD
FLIT

RIKSÅRSMÖTE (RIKSKONVENT) 2022

Svenska Kyrkans Lekmannaförbundet fyller 104 år 2022 och har för avsikt att under sommaren 2022 fira sin trofasta gemenskap i Kristus på Åh stiftsgård i Göteborgs stift
”Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila” (Matt 11:28)

För att finansiera Lekmannaförbundets samling på Åh stiftsgård under sommaren 2022 med kostnader för lokaler, föredragshållare, musiker, transporter m.m. behöver förbundet ekonomiskt stöd/hjälp. Lekmannaförbundet väddar om en penninggåva, oaktat gåvans storlek liten eller stor - till glädje för förbundets sammankomst och verksamhet. Gåvan tas tacksamt emot genom insättning på Lekmannaförbundets plusgiro 502787-5.

Anteckna ”**Sommarmöte 2022**” i det utrymme som finns för meddelande till mottagaren. Upplysning om kostnader och inkomster knutna till sommarmötet (Riksårsmötet) kommer att lämnas senare. Lekmannaförbundet gläds åt och uppmuntrar alla till engagemang och ansvarstagande för att på frivillig och ideell grund tjäna vår Svenska kyrka och därmed Kristus inom alla kyrkans fyra verksamhetsområden: gudstjänstliv, diakoni, undervisning och mission. Härutöver vill Lekmannaförbundet främja kristen gemenskap och fördjupning av kunskapen om kristen tro och kyrkans liv (tradition) samt uppmuntra till och faktiskt skapa opinion för kristna värderingar i samhället. Gud, låt Lekmannaförbundets Riksårsmöte 2022 och hela förbundets verksamhet genom dessa gåvor bli till välsignelse och glädje för Ditt rike!

Om du har lämnat en eller flera penninggåvor i tro och syfte att Lekmannaförbundet skulle ha genomfört sitt Riksårsmöte detta år, 2020, och om du önskar att denna gåva eller dessa gåvor ska återlämnas till dig och inte kvarstå till och med Riksårsmötet 2022 ber jag dig om att kontakta undertecknad, cagnordberg@hotmail.com eller 070-952828.

I frid och tacksamhet över ditt bidrag!

Anders Nordberg

AUG 2020		7000:-
APR 2020		6000:-
JAN 2020		4000:-
DEC 2019		3000:-

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

Samlingar under hösten 2020

Lekmannaförbundet har inte önskat detaljreglera de förhållningssätt som bör råda inför olika samlingar under pågående pandemi! Varje stiftsförbund får själva bestämma om huruvida en stiftssamling inom förbundet ska ske eller inte.

Normalt ordnas ju stiftsvis under höstarna en eller flera inspirationssamlingar knutna till Bibelundervisning, Bön och gemenskap i Kristus.

Om sådana samlingar nu ordnas ska förbundet naturligtvis följa Folkhälsomyndighetens intentioner, såväl tvingande normer som rekommendationer. Samma sak gäller om nu

något eller några stiftsförbund önskar anordna ett årsmöte under hösten. Tvingande är att folksamlingar inte får omfatta fler än 50 personer och därtill oavsett arten av sammankomst att respekt människor emellan visas genom att organisatörer ser till och informerar om att samlingsdeltagare håller fysiskt avstånd till varandra och till andra medmänniskor. Organisatörer bör också se till att olika möten tillhandahåller dels möjlighet till handtvätt, dels tillgång till handsprit samt bör vid varje möte ansvariga regelbundet påminna om vikten av att iakttä och följa lämnade rekommendationer!

*Anders Nordberg
Förbundsordförande*

Stiftsförbundet i Uppsala

Höstmöte 2020 – välkommen till Hassela Söndagen 27 september kl. 10.30

Vi ordnar denna sammankomst trots det osäkra läget gällande Covid-19.

Tillhör du inte en riskgrupp, uppvisar inga luftvägssymtom och är intresserad av en höstutflykt? Kom då till Hassela den 27 september.

Självklart följer vi folkhälsomyndighetens råd och håller distans till varandra m.m. på plats.

Vi besöker S:t Staffans kapell och det 30 meter höga korset på Svartberget. Kapellet rymmer cirka 20 personer och det går också att sitta utanför.

Dagen inleds med att vi samlas vid Hassela kyrka kl. 10.30 där vi börjar med enkelt kaffe.

11.30 mässa i S:t Staffans kapell.

Efter mässan berättar Karl Åkerblom om det mångåriga arbetet med att förverkliga korsets uppförande år 2011.

13:30 Lunch i församlingshemmet i Hassela.

Efter lunchen visning av Hassela kyrka. Mer info om korset och kapellet: staffanskapellet.se

Foto: Annika Jendelöv

Anmälan senast 13 september.

På blankett eller e-post till: Bernt Lagelius, Sunnansjö 203, 824 70 Delsbo.
E-post: bernt.lagelius@gmail.com

Kostnad för deltagande i höstmötet är 100 kronor.

Betala med fördel in avgiften till bankgiro 5084-8050.

Ingen organiserad samåkning. Du får själv ordna transport till Hassela.

Mer info:

Hälsingtuna
Margareta Johansson 0650-240 83 eller
070-324 96 29

Dellenbygden
Bernt Lagelius 070 367 24 20.

Torsåker
Annika Berglund 073 157 59 58

Vendel-Tegelsmora
Klas Tufvesson 076 187 66 18

Vägbeskrivning:

Från E4 sväng västerut i Jättendal. Bergsjövägen mot Hassela väg 307.

I Hassela sväng vänster mot Bjuråker (väg 305).

Sväng sedan vänster efter en dryg kilometer mot Hassela Sport & Konferens. Vägen upp till korset är skyltad.

*Bernt Lagelius
Stiftsförbundsordförande*

Kyrkans födelse enligt evangelisten Lukas

(Missionärerna PETRUS, PAULUS)

I närmast föregående nummer av Lekman i Kyrkan nr 2-2020 slutade berättelsen om kyrkans födelse med upplysningar om de kristna i Antiokia i Syrien där Jesu efterföljare allra först kom att kallas kristna och med upplysningar om att Simon Petrus evangeliserade allra först endast bland sina judiska landsmän för att först efter ca tio år få insikt om att evangeliet var till för alla människor samt tillika med upplysning om att den verkliga förkämpan för evangelisation bland hedningar med integration av judar och hedningar i gemenskap kom att bli Paulus, mönstermissionären.

Låt oss här börja med att erinra oss om några viktiga fakta kring Simon Petrus identitet, liv och missionsarbete. Petrus kom från Betsaida vid Galileiska sjön (Genesarets sjö). Hans far, som bar namnet Johannes, hade gett PETRUS namnet Simon. Under nu kända aktiva år bodde Simon Petrus i Kapernaum med sin bror, fru och svärmor. Så var det när Simon Petrus blev presenterad för Jesus genom sin bror Andreas. Snabbt kom han att bli ledare för de tolv som kom att följa Jesus och han var ofta den av de tolv som förde ordet. Han var den förste som i Caesarea Filippi, nordöst om Genesarets sjö, offentligt förklarade, att Jesus var Messias.

Jesus gav Simon Petrus just tillnamnet Petrus (på arameiska Kefas) som betyder klippa. Petrus karaktär var känd som obetänksam och hetsig. Han sa ju som vi alla minns en gång att han var beredd att dö för Jesus, men den natt då Jesus arresterades så förnekade han att han kände Jesus. Trots detta var Petrus en av de

första som mötte den uppståndene Jesus, och Jesus återinsatte Petrus i ställningen som ledare.

Efter Jesu himmelfärd tog Petrus initiativet till att utse en efterträdare till Judas, som efter lottdragning mellan Justus och Mattias kom att bli Mattias (Apg 1:23-26). Under pingstdagen då den helige Ande kom var Petrus predikant (Apg 2:14-40). Petrus och Johannes tog ledningen bland de kristna under kyrkans första tid. I denna egenskap höll de räfst med en man med namn Ananias och med hans hustru, Safira, sedan dessa två bedragit de troende genom att inför apostlarna undanhålla en del av köpesumman för försåld egendom (Apg 5:1-11). Johannes och Petrus botade också sjuka och de predikade samt intresserade sig särskilt för missionen i Samarien.

Senare hade Simon Petrus en syn, som öppnade vägen för mission bland hedningarna. Även om han var försiktig med detta nya företag och sviktade under den kritik av de stränga judiska kristna i Antiokia, var han glad över just Paulus arbete bland hedningarna och gav det sitt fulla stöd vid Apostlamötet (Petrus, Johannes, Jakob och Paulus, Barnabas samt Titus) år 49 i Jerusalem. Apostlamötet resulterade bl.a. i slutsatsen att hedningar välkomnades till kristen tro och gemenskap utan att bli ålagda att till fullo hålla Mose stränga lagar. Dessförinnan hade Petrus satts i fängelse genom beslut av kung Herodes Agrippa (åren 41 – 44) men slapp ut ur fängelset på ett mirakulöst sätt, under natten innan han skulle avrättas.

Petrus senare karriär är på många sätt hölj i dunkel. Troligen verkade han i Mindre Asien och besökte Korint men till slut slog han sig ned i Rom. Två nytestamentliga brev bär Petrus namn och återfinns bland de sju s.k. katolska (allmänna) breven i Nya testamentet, vilka riktar sig till en allmän adressat och inte till någon bestämd kyrka, församling eller person. Det kan ha varit så att Petrus hade utgjort den främsta informationskällan för Markus evangelium. Det kan också ha varit så att Petrus led martyrdöden i Rom under kejsar Neros förföljelser av de kristna omkring år 64. Även om Petrus inte grundade kyrkan i Rom gav Petrus martyrdöd i Rom kyrkan stor prestige. Att Paulus stod i förbindelse med denna kyrka stärkte prestige ytterligare. Senare gjorde kyrkan i Rom anspråk på att vara huvudkyrka inom västra delen av kejsardömet, den enda kyrkan med apostoliska rötter.

Många kristna var tvungna att fly från Jerusalem på grund av den förföljelse som uppkom, särskilt kristna ur den grupp som kallades hellenister, kristna som talade grekiska och hade en friare livsstil än de mer konservativa judarna. Dessa spred goda nyheter om Jesus vart de gick genom provinsen Judéen och in i Samarien. Detta resulterade i massomvändelser.

Den verkliga förkämpan för evangelisation bland hedningar och som beredde vägen för integrationen av judar och hedningar i en gemenskap var Saul från Tarsus, för oss bättre känd som Paulus. Saul var hans judiska namn och Paulus hans romerska namn. Paulus var närvarande

när den kristne hellenisten Stefanus stenedes. Paulus fick översteprästens uppdrag att arresteras de kristna i Damaskus, men på vägen till Damaskus fick Paulus i en syn möta den uppståndene Kristus och blev vid detta möte omvänd, tillfälligt blind, men omvänd till att förbli en troende kristen. En av de kristna i Damaskus, Ananias, tog hand om Paulus. När Paulus blev botad och kunde se igen började han predika i Damaskus, Man ville då röja honom ur vägen, med Paulus flydde ur staden och han firades ned från stadsmuren i en korg.

Efter en tid i Arabien kan Paulus ha återvänt till Damaskus men han kom senare till Jerusalem där han blev vän med Barnabas och fick träffa apostlarna. Nya judiska hot mot hans liv tvingade honom att fly igen, och han återvände till Tarsus. Om de ca tio år han stannade i Tarsus vet man mycket lite men han måste ha varit aktiv i kristet arbete för när hednamissionen i Antiokia började blomstra, sände en man som hette Barnabas efter honom, för att han skulle hjälpa till i arbetet. När de troende i Jerusalem sände denne man Barnabas för att besöka de kristna i Antiokia hämtade Barnabas själv Paulus i Tarsus som sin medhjälpare. Därmed inleddes ett väldokumenterat tidsavsnitt i Paulus liv, vilket skulle bli mycket viktigt för kristendomens expansion. Paulus framträdde mycket snart som ledare inom den livskraftiga kristna gruppen i Antiokia, som nu blev ett brohuvud för en gemensam evangelisationskampanj bland hedningarna. Jerusalem skulle förbli en viktig centralort inom hela kristenheten fram till år 70. Då den romerska armén ödelade staden. Det blev dessförinnan hungersnöd bland de kristna i Jerusalem och Paulus fick fara dit med pengar som samlats in. Paulus hade då ett samtal med Petrus om hednamission. Sedan började Paulus det evangelisationsarbete, som gjort honom känd som det första århundradets största missionär. Till de troende i Jerusalem rapporterade Paulus efter varje missionsresa han företog utomlands. Men det var faktiskt kyrkan i Antiokia som blev mönsterbildande för framtiden.

Paulus hade den idealiska utrustningen för att bli den störste av alla missionärer. Han tillhörde tre världar: den judiska, grekiska och romerska. Hans föräldrar var stränga ortodoxa judar, som kunde hebreiska och som iakttog judiska seder i sitt hem. Föräldrarna var så angelägna

att Paulus skulle få en rätt religiös fostran att de skickade honom som helt ung till Jerusalem – kanske för att bo där hos en äldre gift syster. I Jerusalem fick Paulus lära sig sitt folks traditioner och han fick till slut undervisning av Gamaliel, en av sin tids mest berömda judiska rabbiner.

Men Paulus hade också ärvt grekisk kultur, den som genomsyrade hela östra Medelhavsområdet efter Alexander den Stores segrar (335 – 323 f. Kr.) Att Paulus behärskade grekiska väl visade han längre fram i sina pastoralbrev (1 och 2 brevet till Timoteus, brevet till Titus), som kan räknas bland klassikerna inom grekisk litteratur. Därtill var Paulus en romersk medborgare, vilket gav honom särskild rörelsefrihet, beskydd under sina resor och tillträde till det övre samhällsskiktet. Detta betydde att Paulus förmodligen dog för svärdet – ett romerskt privilegium – och inte blev korsfäst.

Paulus for med Barnabas och Johannes Markus till Cypern och Mindre Asien och han grundade flera församlingar (första missionsresan). I samband med denna resa kom han i själva verket att kallas för Paulus. Vid återkomsten hade Paulus en uppgörelse med Petrus om hur långt hedningarna måste följa judiska seder när de blev kristna. Strax efteråt löstes frågan vid Apostlamötet år 49 i Jerusalem (Apg 15 kap).

Så for Paulus ut igen, denna gång med Silas – genom mindre Asien och in i Makedonien (andra missionsresan). Missionsarbetet rönt framgång, särskilt i Makedonien, Korint och Efesus.

Så for Paulus ut för tredje gången, nu tillsammans med Timoteus (tredje missionsresan) och återvände denna gång med pengar, som samlats in till de fattiga kristna i Jerusalem. Då Paulus återkom greps han av en judisk folkhop, som hade lynchat honom om inte den romerska garnisonen hade gripit in. Sedan satte den romerske landshövdingen Felix honom i skyddshäkte i Caesarea på två år. Felix efterträdare Festus föreslog att Paulus skulle ställas inför rätta i Jerusalem, men Paulus väddade till kejsaren för att få rättvisa. Under eskort (fjärde resan) fördes Paulus till Rom. På vägen dit överlevde Paulus ett skeppsbrott vid Malta.

Efter två år i husarrest i Rom (här slutar Apostlagärningarnas skildring) blev Paulus förmodligen frigiven och kunde

ägna mer tid åt missionsarbete, innan han vid ett andra besök i Rom led martyrdöden under Neros förföljelser år 64.

I Nya testamentet finns 13 av Paulus brev återgivna. 1 och 2 Tessonikerbrevet daterar sig sannolikt från Paulus första resa till Grekland. Galaterbrevet skrevs troligen före Apostlamötet i Jerusalem år 49. Romarbrevet och 1 o 2 Korintierbrevet från Paulus sista uppehåll i Grekland, Filippierbrevet, Kolosserbrevet, Efesierbrevet och brevet till Filemon skrevs under första fångenskapen i Rom eller under senare fångenskap i Efesus, dät Timoteusbrevet och brevet till Titus också skrevs.

Paulus brev värdesattes högt under hans livstid och de sammanfördes troligen strax efter hans död. I 1:a Clemensbrevet (skrivet ca år 95) ställs breven redan på samma nivå som andra bibliska skrifter. Säkert är att de fanns samlade på Marcions tid (ca år 140). Paulusbrevet äsidosattes en tid, sedan kättaren Marcion flitigt utnyttjade dem som stöd för sin förkastelse av Gamla testamentet och allt judiskt i Nya testamentet, Först med Augustinus fick Paulus undervisning om lagen och nåden m.m. åter sin rättmätiga plats inom kyrkans undervisning.

Paulus utträttade oerhört mycket som missionär. Åren 35-45 ligger dock i dunkel. Men de följande 10-12 åren utvecklade Paulus en förbluffande aktivitet. Mellan år 47/48 då han avseglade med Barnabas på sin första missionsresa och år 57 då han återvände till Jerusalem sista gången grundade han livaktiga kyrkor i större städer inom de romerska provinserna Galatien, Asien, Makedonien och Akaja. När Paulus mot slutet av denna period skrev till kyrkan i Rom, betecknade han sitt arbete inom de östra provinserna som i huvudsak avslutat och antydde att han nu hade för avsikt att besöka Spanien.

Hur kom det sig då att Paulus spelade en så avgörande roll i den första kristna missionen? För det första var det Paulus som gick i spetsen för mission bland hedningar och fick denna mission erkänd av resten av kyrkan. För det andra var det Paulus som utvecklade ett teologiskt försvar för sådan mission, och detta har Paulus klarlagt i Romarbrevet 1 – 11. Han arbetade mycket hårt för att hålla ihop jude- och hednakristna. Han höll därför ständig kontakt med moderkyrkan i Jerusalem och samlade in avsevärda

Aposteln Petrus (Kefas).

Aposteln Paulus (Saul).

summor bland omvända hedningar för de kristna behov som bodde i Judeen och han underströk gång på gång i sina brev vikten av kristen enhet; Slutligen hjälpte Paulus princip om ”att för alla bli allt” honom att röra sig tämligen fritt mellan synagogorna, hans operationsbaser, och det grekisk-romerska samhället, där evangeliet till slut skulle få sitt största gensvar. Paulus personliga föredöme som en självunderhållande resemissionär och hans koncentration på viktiga städer snarare än landsbygdsområden blev mönsterbildande för andra.

Paulus var inte den ende pionjärmissionären bland den första generationens kristna. Även om Petrus och de andra apostlarna hade varit tveksamma i början färdades de sannolikt också vida omkring för att missionera – för Kristi sak. Det är näst intill säkert att Petrus predikade evangeliet i Rom och att evangelisten Johannes evangeliserade länge och framgångsrikt i Mindre Asien. Enligt vissa och mer omtvistade traditioner hjälpte Markus till att grunda kyrkan i Alexandria och Taddeus (Judas, Jakobs son) kyrkan i Edessa (ca 300 km nordväst om den syriska staden Antiokia). Enligt traditionen förde aposteln Thomas kris-

tendomen till Indien. Hundratals okända troende berättade under sina resor inom kejsardömet och utanför om sin nyvunna tro, detta i samband med olika affärsresor eller i samband med andra uppdrag. Vid mitten av det andra århundradet, lite mer än 100 år efter Jesu uppståndelse, fanns det livaktiga kyrkor i nästan alla provinser mellan Syrien och Rom. Även om deras ursprung är höljt i dunkel fanns det med all sannolikhet kyrkor i de stora städerna Alexandria och Kartago liksom i utkanterna av imperiet och i Gallien – det moderna Frankrike.

Hundra år senare fanns det en betydelsefull kristen minoritet i nästan varenda en av kejsardömet's provinser och även i flera andra öster därom. Omkring år 300 var den kristna befolkningen i majoritet inom vissa områden i Afrika och Mindre Asien. Osrhoene i Mesopotamien med sin huvudstad kristnades nationellt liksom senare Armenien. Slutligen började den romerske kejsaren själv stödja kristendomen år 312.

I närmast föregående berättelse om ”Kyrkans födelse enligt evangelisten Lukas” lämnades en del sannolika förklaringar till kristendomens snabba spridning under

denna tid (Lekman i Kyrkan nr 2-2020). En förklaring var att det fanns ett språk och en kultur som förenade åtminstone alla städer från Italien till Indien. Österut hade Alexander den store och hans efterträdare etablerat grekiska som gemensamt språk. Det benämndes ofta Koine, det grekiska ordet för ”allmän”. Paulus och övriga av de första kristna missionärerna kunde använda detta språk för att sprida sitt budskap. Det judiska folket var kringsspritt över hela kejsardömet och bortom detta. Genom denna judiska befolkning fick missionärerna ingång till den hedniska världen.

Eftersom de första kristna var judar, kunde missionärerna använda synagogorna både inom och utanför Judeen som centralpunkter för evangelisation. Fastän de flesta av deras judiska landsmän förblev oomvända, fanns det många fromma hedningar som hade känt sig dragna till judendomen men inte genomgått de riter som krävdes för full integration med den judiska gemenskapen. Nu blev de omvända till kristendomen. Trots ökade skiljaktigheter mellan kyrkan och synagogorna fungerade de kristna gemenskapsformerna till stor del som judiska synagogor i mer än en generation.

Under tre hundra år från kejsar Augustus tid präglades hela det romerska riket av fred och allmänt välstånd, dock med några få undantag. Detta förhållande är känt under namnet pax Romana (romersk fred). Under denna tid var det möjligt att röra sig fritt inom hela medelhavsvärlden. Så kunde t.ex. Paulus färdas under exceptionellt högkvalitativa förhållanden utefter utomordentligt välbyggda vägar, med strukturerade kommunikationsmöjligheter och med beskydd i tid och rum ända till slutet av sitt liv.

Den hedniska världen upplevde emellertid en viss osäkerhet. Lokal politisk självständighet hade försvunnit. Gamla lojaliteter och traditioner höll på att förlora sitt grepp, och folk med öppen blick ansåg samtiden som moraliskt och religiöst på fallrepet. Många sökte trygghet i den nära gemenskap som nypopulära österländska religiösa kulturer erbjöd, medan andra tog sin tillflykt till spänningen vid de allt brutalare offentliga spelen och underhållningarna. Denna känsla av allmän otillfredsställelse och otrygghet gjorde människor villiga att lyssna till det kristna evangeliet.

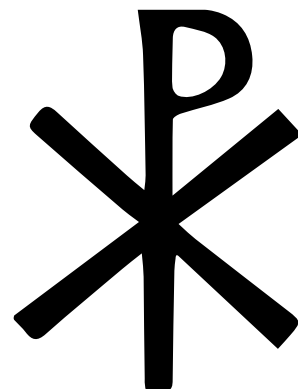
Tidig kristendom var inte beroende av professionella ledare för sitt handlande och sin tillväxt. Varje kristen var både "präst" och "missionär", Kyrkorna har ansetts som de mest öppna och starkaste av alla de olika sällskapen inom den romerska världen. Skillnaden mellan jude och hedning, slav och fri, man och kvinna var avskaffade inte bara i teori utan oftast också i praktik i den kristna gemenskapen. Alla var aktiva med att dela budskapet om Kristus med andra.

Jesu efterföljare kännetecknades under den första tiden av en klar övertygelse om lära och etik. De erkände bara ett frälsningsbudskap, endast en Gud och en Frälsare. Av den som kommit in på "den nya vägen" fordrades en ny livsstil. Många kände sig dragna till denna exklusivitet hos de första kristna, men den väckte också anstöt. De kristnas fiender anklagade de kristna för högdragenhet och världsfrånvändhet.

Starka krafter sökte motverka kristendomens spridning. Hedendomen höll ännu ett starkt grepp om människorna. Världen var lika moraliskt korruperad som

den någonsin varit, och den unga kyrkan ådrog sig myndigheternas orubbliga motstånd. Jesus, Petrus och Paulus hade alla avrättats av de styrande, och andra kristna ledare behandlades på samma sätt.

Anders Nordberg

90 SVENSK
INSAMLINGS
KOMITE KONTROLL

BRYT EN TRADITION

DET ÄR HÖG TID ATT BRYTA SKADLIGA TRADITIONER.

Tillsammans kan vi stoppa tvångsäktenskap, könsstympning och andra övergrepp. Vi lever alla under samma himmel. Var med i kampen för alla flickors rätt till ett värdigt liv.

Foto: Deborah Rossouw / Anu

SWISHA DIN GÅVA TILL 900 1223

svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

Antonio Vivaldi

Antonio Vivaldi

1678 - 1741

Barock

Violinist, Präst och Tonsättare

Antonio Lucio Vivaldi föddes den 4 mars 1678 i Venedig. Han var son till **Giovanni Battista Vivaldi** (1655-1736) och **Camilla Calicchio** (1653-1728). Antonio döptes i hemmet av barnmorskan omgående efter födseln sannolikt i tiden föranlett av en jordbävning som skakade Venedig samma dag. Två månader senare döptes Antonio officiellt i kyrkan. Fadern, Giovanni Battista, var en enastående professionell violinist, anställd i Markuskyrkan, detta efter att tidigare ha utövat yrke som frisör. Antonio hade fem syskon. Giovanni Battista lärde Antonio tidigt att spela fiol och redan vid tretton års ålder kunde Antonio vikariera för sin far i Markuskyrkan (Marcokatedralen).

Efter teologiska studier blev Antonio prästvigd 1703. Han drabbades dock redan i unga år av astma med återkommande andningssvårigheter. Till följd härav och med anledning av Antonios stora intresse för musik tjänade Antonio som präst endast cirka ett år och började 1704 i stället tjänstgöra som violinlärare vid ett barnkonservatorium för föräldralösa flickor – *Il Pie Ospedale della Pietá (Pietá)* där han med undantag av några smärre resor var verksam ända fram till 1740. Han framträdde ofta med sina elever, med egna verk för Venedigs adel och borgare.

Giovanni Battista, var en av grundarna till *Souvegno dei musicisti di Santa Cecilia*, en slags fackförening för musiker och tonsättare. Ordförande i föreningen var en annan Giovanni nämligen **Giovanni Legrenzi**, kapellmästare i Markuskyrkan i Venedig och en välkänd tonsättare. Det är troligt att Antonio fick sin första undervisning i komposition av denne Giovanni Legrenzi. Under senare tid har man upptäckt drag av Legrenzis stil i det tidiga liturgiska verket *Laetatus sum* komponerat av Antonio vid tretton års ålder 1691. Antonios far kan också ha varit tonsättare, En opera med titeln *La Fadelta sfortunata* komponerades 1689 av **Giovanni Battista Rossi** det namn som Antonios far använde i Souvegno di Santa Cecilia. Rossi anspelade på den röda färg som Antonio hade och som var ett släktdrag. Antonios hälsa vacklade emellanåt men hindrade honom ändå inte från att spela fiol, komponera eller delta i andra musika-

liska aktiviteter, dock hindrade andningen honom från att spela blåsinstrument.

Antonio var endast 25 år gammal då han anställdes och blev violinmästare på barnhemmet, De flesta av sina större kompositioner skrev han då han under ca 30 år arbetade där. Arkitekten Johann Friedrich Armand von Uffenbach refererade till Antonio som "den berömda tonsättaren och violinisten" och uttalade att "Antonio Vivaldi spelade ett utsökt solo och på slutet lade han till en fantasi – en improviserad kadens – som fullkomligt förbluffade mig, då det är föga troligt att någon någonsin spe-

lat eller någonsin kommer att spela med liknande manér. Det fanns fyra liknande institutioner (barnhem) i Venedig. Målen för deras verksamhet var att erbjuda mat, husrum och utbildning åt föräldralösa och övergivna barn eller barn vars föräldrar inte kunde försörja dem. Verksamheten hos barnhemmen finansierades genom fonder instiftade av republiken Venedig. Pojkarna fick lära sig ett yrke och var tvungna att lämna barnhemmet då de fyllt 15. Flickorna fick musikutbildning och de mest begåvade fick stanna och utforma hemmets berömda kör och orkester.

Kort efter det att Antonio anställdes började han också uppmärksamma barnen utanför Venedig. Det mesta av de konserter, kantater och den sakrala musik som Antonio skrev, skrev han för barnen på barnhemmen. Den vokala kyrkomusik som Antonio skrev, skrev han också huvudsakligen för *Pietà*. Dessa mer än 60, sakrala verk består av verk för många olika slags besättningar, solomotetter och stora körverk för solister, dubbelkör och orkester. År 1704 utvidgades hans fiollärartjänst till att också gälla "viola all'inglese". Tjänsten som körledare (maestro di coro) som Antonio också hade tog särskilt mycket tid i anspråk. Han skulle komponera ett *oratorium* (större musikaliskt verk med orkester) eller en konsert till varje större helg och dessutom lära barnen musikteori och att spela instrument.

Antonios relation till ledningen hos *Pietà* var ofta ansträngd. Ledningen röstade varje år om huruvida lärarna skulle behållas. Om Antonio var man sällan enig och år 1709 förlorade Antonio arbetet efter röstsiffrorna 7 mot 6. Efter ett år som frilansmusiker återkallades Antonio emellertid till *Pietà*, nu efter en enig omröstning; Insikt om Antonios stora betydelse hade vunnits.

Antonio blev huvudansvarig för musikverksamheten vid institutionen 1713 och han blev utnämnd till "maestro di concerti" 1716 (dirigent och musikdirektör). Under tiden närmast härefter skapade han den ena operan efter den andra. 1705 hade han skapat och utformat den första samlingen musik, *Connor Cassara*. Hans *Opus. 1* är en samling av tolv sonater för två violiner och generalbas i en relativt traditionell stil som publicerades av *Giuseppe Sala*. År 1709 kom *Opus 2*, en samling med tolv

*J. B. Rossi Compositore
di Musica & Cello
L'Opera di S. Giovanni del 1709*

sonater för violin och generalbas. Det verkliga genombrottet kom genom samlingen med tolv konserter för en, två och fyra violiner och stråkar, *Léstroarmónico* (opus 3.) publicerad i Amsterdam 1711 av *Estienne Roger*. Denna samling tillägnades *Ferdinando de Medici* som själv var musiker och som stött många musiker såsom Scarlatti och Händel. Sannolikt träffades Ferdinando och Antonio i Venedig. Verket blev en rungande succé över hela Europa och följdes 1714 av *La stravaganza* (opus 4) en samling konserter för soloviolin och stråkar. *La stravaganza* tillägnades en av Antonios tidigare elever, den venetianske adelsmannen Vettor Dolfin.

Antonio började företa olika resor 1718. *Pietà* betalade Antonio för två konserter i månaden för att repetera med orkestern minst fem gånger, då han befann sig i Venedig. *Pietàs* arkiv utvisar att Antonio blev lönad för 140 konserter mellan åren 1723 och 1733.

Den mest lönsamma underhållningen för tonsättarna och den mest uppskattade var *opera*. Flera teatrar tävlade om publikens gunst. Antonio arbetade i det tysta och hans första opera *Ottone in villa* framfördes inte i Venedig utan på Garzerie-teatern i Vicenza 1713. Året därpå tog han steget till Venedig och blev *impresario* på *Tetro Sant'Angelo* där hans opera *Orlando finto pazzo* uppfördes. Det blev inte någon succé och verket ersattes av en repris av en opera som givits året innan. 1715 gavs *Nerone fatto Cesare* med musik av sju olika tonsättare, där Antonio var den som bidrog med mest musik och med elva arior. Antonio planerade att till höstsäsongen ge ut en egen

opera, *Arsilda regina di Ponto*, stoppad genom censuren men ändrades och hade äntligen premiär med en rungande succé som resultat.

Under samma period beställde *Pietà* ett flertal liturgiska verk. De mest betydelsefulla var två oratorier. Det ena *Mayses Deus Pharaomis* gick förlorat och det andra *Juditha triumphans* komponerat 1716 blev ett hans kyrkliga mästerverk. Det skrevs för att fira Venedigs seger över turkarna med återerövrandet av ön Korfu. Alla de elva sångrollerna, såväl de manliga som de kvinnliga, spelades av flickor från *Pietà*. Flickorna hanterade ett flertal instrument och hade breda färdigheter. Samma år 1716 skrev och producerade Antonio ytterligare två operor, *Lincoronazione di Dario* och *La costanza trionfante degli amori e degli odi*. Den senare blev så populär att den omarbetades och presenterades två år senare med titeln *Artabano re dei Parti* och uppfördes i Prag 1732. Under följande år skrev Antonio många operor som framfördes runt om i Italien.

Antonios modernistiska operastil orsakade en del problem i relation till mer konservativa musiker som till t.ex. *Benedetto Marcello*, en medlem av magistraten och amatörmusiker, som skrev en pamflett där han kritiserade Antonio och den moderna operastilen. Pamfletten hade rubriken *Il teatro alla moda* och på dess omslag fanns en karikatyr av Antonio Vivaldi spelande fiol. (se foto/bild) Marcellos familj var rättmätiga ägare till teatern Sant'Angelo och hade fört en lång juridisk process med ledningen för att få upprättelse, dock utan framgång. Pamfletten attackerar Antonio utan att nämna honom vid namn. Teckningen på fram-

sidan föreställer en båt (Sant'Angelo) och till vänster står en liten ängel med prästhatt och spelar fiol. Den dunkelt formulerade texten under bilden nämner icke existerande platser och namn, men ALDIVIVA är ett anagram (ett ord tillkommit genom omkastning av bokstäver från ett annat ord) på "A. VIVALDI" (se teckningen till höger).

I ett brev till sin värd Marchese Bentivoglio nämner Antonio sina 94 operor. Man har emellertid funnit endast 50 operor av Antonio och det saknas dokumentation kring de återstående. Med tanke på såväl arbetsinsatser som ålder kan det likväl vara möjligt att han skrev 94 operor. Även om Antonio blev mycket känd för högkvalitativa musikstycken och hårt arbete nådde han aldrig upp till den berömmelse som Alessandro Scarlatti, Leonardo Leo och Baldassare Galuppi åtnjöt. Han var inte förmögen att hålla en produktion i gång under någon längre tid vid något av de större operahusen. Hans mest framgångsrika operor var *La costanza trionfante* och *Farnace* som återuppfördes sex gånger vardera. År 1719 skapade Antonio musiken till operan *Tito Manlio* efter att ha erbjudits en tjänst som Maestro di Cappella hos prins Philip av lantgrevskapet Hessen-Darmstadt. I Hessen-Darmstadt bodde Antonio under tre år. Han tog också uppdrag att skriva musik från olika Europeiska regenter. Den franske kungen Louis XV beställde en serenad som fick namnet "*Festival på Seine*". Antonio vann en tävling i komposition i Milano år 1721 då han framförde det pastorala dramat *La Silvia* och året därpå 1722 vann han en tävling i komposition med oratoriet *L'adorazione delli tre re magi al bambino Gesù*. En stor händelse ägde rum samma år 1722 då Antonio flyttade till Rom där hans operor kom att introducera den nya stilen. Påve Benedictus XIII bjöd in Antonio att spela för honom.

Tre år därefter 1725 återvände Antonio till Venedig och presenterade samma år i Venedig fyra nya operor. Under denna tid skrev Antonio sannolikt de mest kända violinkonserterna som beskriver de fyra årstiderna i musikalisk form – *Quattro Stagioni*. Tre av de fyra årstiderna – de fyra violinkonserterna – är originalverk men den första "*Våren*" lånar motiv från sinfonia i första akten av operan *IL Giustino*, komponerad samma år. Antonios verk med de fyra årstiderna är av hög klass och gavs ut i Amsterdam

1725. Inspirationen till de fyra operorna kom sannolikt från de lantliga omgivningarna runt Mantova. Musiken anses vara revolutionerande uppfinningsrik. Här beskriver Antonio porlande bäckar sjungande fåglar – var och en noggrant karaktäriserad, skällande hundar, stilla nätter, ropande herdar, stormar, surrande myggor, berusade dansare, jaktlag, isiga landskap, skridskoåkande barn och brinnande eldar. Till varje årstid hörde en sonett som Antonio skrivit själv som beskrev de scener som musiken skildrade. Musiken publicerades som de första fyra delarna av en samling om tolv konserter, *IL Cimento e dell'armonia e dell'invenzione, opus 8* utgiven i Amsterdam av Le Cène 1725.

Fynden av många Vivaldimanuskrift och möjligheten för Biblioteca Nazionale di Torino att med hjälp av sponsorer förvärva dem, ledde till ett nyvaknat intresse för Vivaldis musik. Många personer har varit viktiga för ett ökat Vivaldiintresse under 1900-talet, t.ex. *Marc Pincерle, Mario Rinaldi, Alfredo Casella, Ezra Pound, Olga Rudge, Desmond Chute, Arturo Toscanini, Arnold Schering och Louis Kaufman*.

Återupplivandet under 1900-talet av Antonios opublicerade verk skedde framför allt tack vare Alfredo Casellas ansträngningar. Denne Alfredo organiserade 1939 en i dag historisk Vivaldi-vecka där det återupptäckta *Gloria* och operan *I' Olimpiade* hördes för första gången på nytt. Sedan andra världskriget har Antonios kompositioner upplevt en nästa universell framgång och tillkomsten av historiskt initierade framföranden har bara ökat hans berömmelse.

Den venetianske affärsmannen Antonio Fanna grundade 1947 "*Instituto Italiano Antonio Vivaldi*" (*Fondazione Cini*) med tonsättaren Gian Francesco Malipiero som konstnärlig ledare, med målet att marknadsföra Antonios musik och att publicera nya utgåvor av musiken.

En italiensk-fransk film med titeln *Antonio Vivaldi, un prince à Venise* kom 2005 med *Stefano Dionisi* i huvudrollen och med *Jean-Louis Guillermou* som regissör. En italiensk-brittisk tv-produktion kom 2009 och en österrikisk-amerikansk film planerades bli introducerad 2010. Efter olika fynd från och med tiden för de olika Napoleonkrigen fram till mellankrigsåren hade musikvärlden erhållit ca 300 konserter för olika instrument samt därtill 18 operor och ett antal arior jämte mer än 100 vokala och instrumentala verk. Vivaldis kreativitet kom mot bakgrund av alla dessa framgrävda verka att omvärderas.

Vad gäller Antonios *sakrala verk* har fyra verk upptäckts i "*Die Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden*". Dessa verk var tidigt tillskrivna Baldassare Galuppi en venetiansk tonsättare känd för sina körverk. Under 1750- och 1760-talet beställde det sachsiska hovet några sakrala körverk av Galuppi av den venetianske notskrivaren Don Guiseppe Balda. På stilen och instrumentationen med några arior ur Antonios operor kunde man dra den slutsatsen att verken var utformade av Antonio Vivaldi. Två sena tillskott bland Antonios verk är *två psaltarpsalmer Nisi Dominus* och *Dixit Dominus* vilka hittades 2003 och 2005. Världspremiären av *Dixit Dominus* ägde rum den 9 augusti 2005 i Melba Hall vid University of Melbourne. Det kompletta verket spelades in 2006 av Dresdner Instrumental – Concert under ledning av en Petert Kopp, "...tveklöst det bästa verket, som inte är en opera, från Vivaldis penna som sett dagens ljus sedan 20-talet..." (kommentar av Vivaldiforskaren Michael Talbot).

Antonios förlorade opera *Argippo* återupptäcktes 2006 av cembalisten och dirigenten *Ondrej Macek* som med sin "*Hofmusici orchestra*" framförde verket i Prags slott den 3 maj 2008 – det första framförandet sedan 1730.

Anders Nordberg
(Nylund & Son, Wikipedia m.fl.)

Den här boken är just vad dess underrubrik säger: *en läsning av Johannesevangeliet*.

Boken guidar dig i din läsning – avsnitt för avsnitt. Hela Johannesevangeliet finns tryckt i boken. Du "parallläser" bibeltexten och bokens kommentar.

Kommentaren går djup ner i texten; den väjer inte för svårigheter. Men den har en mjuk, resonerande ton, som gör den lättläst.

Då och då bryts den fortlöpande kommentaren av "inskott", som behandlar mer principiella ämnen av betydelse för textförståelsen.

Även för den som tidigare känner sig bekant med stora delar av Johannesevangeliet har "Gud blev människa" mycket att ge. Evangeliet är ju en sammanhållen skrift, med ett helhetsbudskap. Det är den helheten som boken inriktas mot.

För den som kanske vill beteckna sig som rätt dåligt beläst i Bibeln kan "Gud blev människa" rekommenderas som en nyckel till kunskap om vad det kristna evangeliet är.

Välkommen till angenäm och lärorik läsning!

VOCATUS

ISBN 978-91-86728-16-8

Omdöme

Lars Göran Lönnermark – biskop emeritus, Skara:

"Carl-Axel Axelssons livslånga engagemang inom Svenska kyrkans lekmannarörelse och hans mångåriga studium av Johannesevangeliet har i boken "Gud blev människa – en läsning av Johannesevangeliet" blivit till ett angeläget studiematerial, såväl för den enskilde läsaren som för samtalsgruppen.

Axelsson blir en personlig följeslagare till läsaren, som får del av djup teologisk kunskap, stimulerande och öppen reflektion, allt på ett lättillgängligt sätt. Jag är tacksam för denna i hög grad läsvärda bok om det fjärde evangeliet!"

**Förbunds-
butiken -
pris 85:-.**

act
Svenska kyrkan

90 SVENSK
INSAMLINGS
KONTO | KONTROLL

Foto: Daniel Fekete /HIV/ACT Alliance/ikon

**HUR STANNAR MAN
HEMMA UTAN NÅGOT HEM**

**VI LEVER ALLA
UNDER SAMMA HIMMEL**

Tillsammans med partner världen över ger Act Svenska kyrkan människor i utsatta situationer tillgång till hygienartiklar, skydds-
utrustning, matpaket och information om
hur spridningen av coronaviruset kan minskas.
Tillsammans gör vi skillnad.

SWISHA DIN GÅVA TILL
900 1223

svenskakyrkan.se/act

FÖRBUNDSBUTIKEN!

Blockljus 70 kr
Glasblock 195 kr
Standar 125 kr. Stång till standar 125 kr

Gult paraply med logga
165 kr/st

Förbundets hundraårsjubileum!

Mugg med
logga och årtal
(tål att diskas
i diskmaskin)
50 kr/st

Kassar med långa
och korta handtag,
logga och årtal
50 kr/st

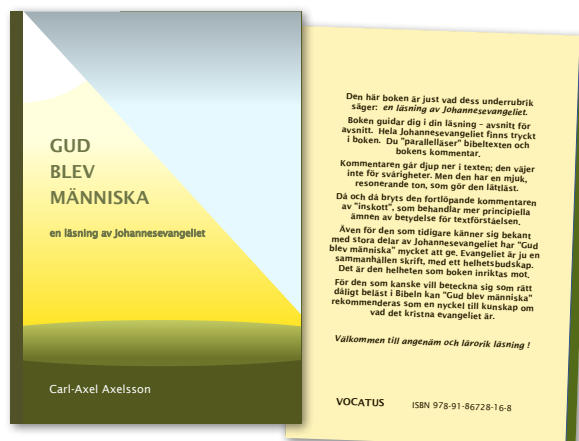
Magneter med logga
och årtal samt magneter
med Uppsala domkyrka
och logga
20 kr/st

Förbundsmärke
med klack
25 kr/st

BÖCKER

Alla Tiders Bok

"Alla Tiders Bok" - tre samtals- och studieböcker med nytryck av "Vägen väntar" samt av Carl-Axel Axelsson nyutgiven bok "Gud blev människa - en läsning av Johannesevangeliet" finns att köpa för 85:-/bok.

Dessa saker finns i Förbundsbutiken för beställning.
Berit Olsson, Rausvägen 57, 255 92 HELSINGBORG, tel. 042-293933
Gert Råvik, tel. 0730-355689, gertravik2@gmail.com

Möte med biskop

Martin Lönnebo

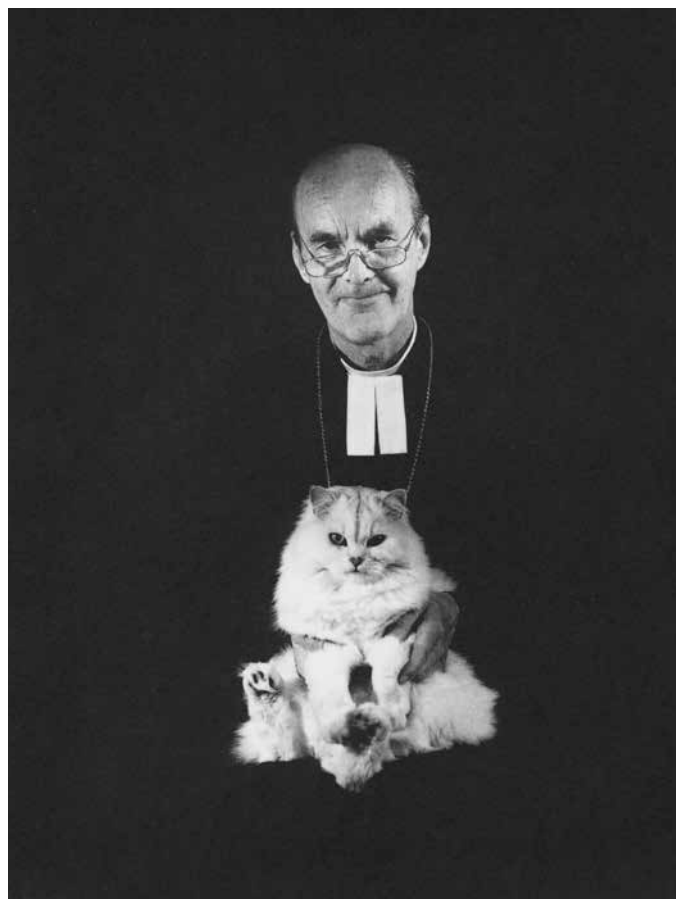
En vacker augustidag hade jag glädjen att få gästa biskops-paret Lönnebo i deras vackra våning i Linköping för att göra en intervju med biskopen. Det blev ett mycket fint samtal kring skilda ämnen och minnen från svunna levnadsår. Jag tänker på den vänlighet han visade och det ljusa sinne-lag, som väl alltid präglat honom.

Den inledande bönen när man håller i Frälsarkransens gudspär-la är denna: ”Du är gränslös, Du är nära, Du är ljus och jag är din”. Jag tror inte att en gudsbild kan uttryckas vackrare än så här. Men jag vet att - Ni sagt att ”En sann bild av det gudomliga kan vi inte skapa” - men jag lyssnar gärna till Er kommentar till den nyss nämnda bönen, där vi kan tala om tre tankar.

Biskopen svarar: ”Du är gränslös: Gud är ett stort mysterium och vi kan inte förstå Guds tankar och ej heller sätta gränser för Gud. *Du är nära:* Om inte Gud var nära, skulle vi inte be-höva Honom. *Du är ljus:* Gud är ljus och intet mörker finnes i Honom. I skapelsen sade Gud: ”Varde ljus”. Alla människor behöver ljuset och inte bara vi - se på växterna vad ljuset bety-der. Ljuset står för godhet, sanning och rätt. Sådan är Gud och då kan vi säga: Jag är Din. Det är inte att förstå sig på Gud, som är det viktiga. Det är relationen. Det är i Gud vi lever, rör oss och är till”.

Nu några frågor som utgör glimtar från biskopens barn- och ungdomsår. Saker och händelser som väl påverkat livets fort-sättning. Jag vet att hemmet var präglat av mycken glädje och kärlek och Guds Ord hade sin givna plats morgon och afton i hemmet.

Biskopen berättar här om sina föräldrar. Från pappa fick jag den ljusa livssyn, som jag alltid haft och jag kunde alltid lita på pappa. Orden ”Gör dig inte bekymmer för morgondagen, ty morgondagen ska själv bära sina bekymmer” hörde jag ofta från pappa. Mamma stod för barmhärtighet. Inte sällan kom luf-fare och tattare och knackade på dörren. Vi hade inget överflöd men mamma kunde alltid ta fram något att äta för den hungrige besökaren och en bädd för natten trots att vi hade det trångt. Föräldrarnas tro bar dem och Gud gav dem styrka. Ingen av oss åtta syskon gjorde någonsin uppror. Alla hade vi vår tro och tillit till Gud.

”Vi förstod varandra så bra, katten Kastar och jag.” säger bi-skopen. Ur Thomas Lerner: Biografi Martin Lönnebo / Verbum.

Biskopen minns korrespondenskursen han läste för att sedan komma in på seminariet. I kursen ingick geologi - kunskap om jordens ålder och andra fenomen. Mamma oroade sig för att dessa studier skulle leda till att jag tappade min tro på Gud. Så kom en äldre predikant på besök och vi kunde resonera om det som nu var aktuellt. Predikanten ställde allt tillrätta och vi kunde enas om att tack vare dessa studier kunde perspektiven vidgas.

Så kom studietiden i Uppsala, bl.a. vid Johannelunds teologiska institut, sedan universitetsstudier i filosofi och psykologi och

därefter teologiska fakulteten och examina avlades i snabb takt. Det blev aktuellt med val av ämne till doktorsavhandlingen och valet föll på Albert Schweitzer - för oss äldre ett känt namn - en person som utmärkte sig såväl som medicinare, teolog, musiker och kulturfilosof.

Berätta om motiv och tankar kring Ert arbete med denne person.

Biskopen svarar: Jag hittade händelsevis en liten bok om denne så mångsidigt begåvade man, född i Elsass 1875 och redan vid 20 års ålder kom han som präst till Grunsbach. Mitt intresse för hans livsfilosofi fördjupades alltmer. En av grundpelarna i hans filosofi är "Vördnad för livet". En morgon när Schweitzer vaknade, berättar biskopen, kände han sig fullständigt lycklig och ville försöka dela upp livet i tre delar - i del 1 och 2 där skulle kunskapen och skönheten få råda (ett område där skönheten är stor, menar Schweitzer, är musiken och han kom särskilt att beundra J.S. Bach). I den 3:e delen av livet skulle det goda vara det centrala. I sina teologiska studier hade Schweitzer kommit fram till att Kristus visar på de rätta valen, där det sköna, sanna och goda är de viktigaste.

Biskopen ville, berättar han vidare, studera hur Schweitzer kommit fram till sina etiska tankar och samtidigt testa sina egna tankar om Gud och undersöka om det gick att utveckla en universell princip för att leva. Schweitzer blev uppmärksammad för sitt sjukhus i Lambarene i Afrika. Han fick Nobels fredspris och kom också att föreläsa i Uppsala och skrev efter föreläsningen: "I Uppsala fann jag för första gången genklang för de tankar, som jag i fem år gått och burit på. Under den sista föreläsningen utvecklade jag grundtankarna till etiken om vördnaden för livet och jag var så rörd att jag blott med svårighet kunde tala." Under besöket i Sverige fick han bo hos Nathan Söderblom.

1964 var biskopens avhandling i religionsfilosofi om Albert Schweitzer klar och det blev dags för disputation.

Som teologie doktor och docent kom Ni att undervisa i ämnet homiletik = predikokunst vid teologiska fakulteten i Uppsala. Ni kom då att möta många blivande präster. Ni nämner i någon av Era böcker att ämnet var svårt att undervisa i - det vore intressant att få höra lite om detta.

Ur Thomas Lerner: *Biografi Martin Lönnebo / Verbum.*

Biskopen svarar: Detta att kunna predika är en fråga om personlighet och läggning. Vissa har från början en god förmåga att förkunna medan det för andra inte vill lyckas bra trots kanske goda kunskaper och mycken förberedelse. Viktigt är, säger biskopen, att prästen inte bara läser innantill ur sitt manuskript utan har blicken vänd mot församlingen och "kan" sin predikan.

Intresset för idrott och sport har följt Er genom åren. Tio gånger har Ni åkt vasaloppet och, som jag uppfattat det utifrån en av Era böcker, hade Ni en gång planer på att bli fotbollsspelare. Består fortfarande intresset för idrottsevenemang och vilka är motiven?

Biskopen svarar: Jag är nästan född på skidor och när man utövar skidsport följer man en lek, som följer med upp i livet - dessutom kommer man ut, man får möta naturen och sannolikt andra skidåkare. Vintrarna i Västerbotten var långa, det var alltid mycket snö och kommunikationsmöjligheterna var begränsade.

Ni är stolt över namnet Martin och det med rätta, men Ni har också ett vackert efternamn. Är det någon särskild "Martin" Ni har i åtanke och stod det männe lönnar på gården hemma i Storkågeträsk?

Biskopen svarar: Jag vill här nämna Martin av Tours, en romersk soldat på 300-talet, som blev kommenderad till Frankrike. Enligt legenden mötte han en tiggare utanför Amiens och rev då av hälften av sin mantel och gav till tiggaren. Följande natt uppenbarade sig Kristus för honom iklädd den ena mantelhalvan. Martin lämnade det militära,

lät döpa sig och levde sedan som eremit tills han år 375 blev biskop i Tours. Tack vare honom utbreddes sig kristendomen i Gallien och han räknas som munkväsendets grundare. Han kom att dyrkas som helgon i hela Västerlandet och framställs oftast som soldat till häst i det ögonblick då han delar sin mantel.

Beträffande "Lönnebo": Jag har alltid tyckt om träd och "Livets träd" talas det om både i 1:a Mosebok och i Uppenbarelseboken. Vi känner ju också till från nordisk mytologi trädet Yggdrasil. Jo, det fanns säkert lönnar därhemma.

Både i tjänst och som pensionär har Ni levt ett mycket aktivt liv, inte minst som författare och föredragshållare. Detta är

Bilden hämtad ut "Grundglädjen".
Texter om Liv, Tro och Hopp av
Martin Lönnebo / Verbum.

har Er 17:e bok från tiden som pensionär publicerats "Drömmen om innersta sjön". Den 18:e boken är på gång och skall heta "Hoppets pyramider", berättar biskopen, och kommer att handla om Kunskapens, Kärlekens och Trons pyramid. Vi har fått lyssna till Era helgsmålsböner i TV, Frälsarkransen betyder oändligt mycket för många och förnämliga betraktelser har publicerats, bl.a. i Sv. Dagbladet. Denna vitalitet Ni visar vid hög ålder- 90-årsdagen inföll i februari i år - får jag fråga varifrån de kommer?

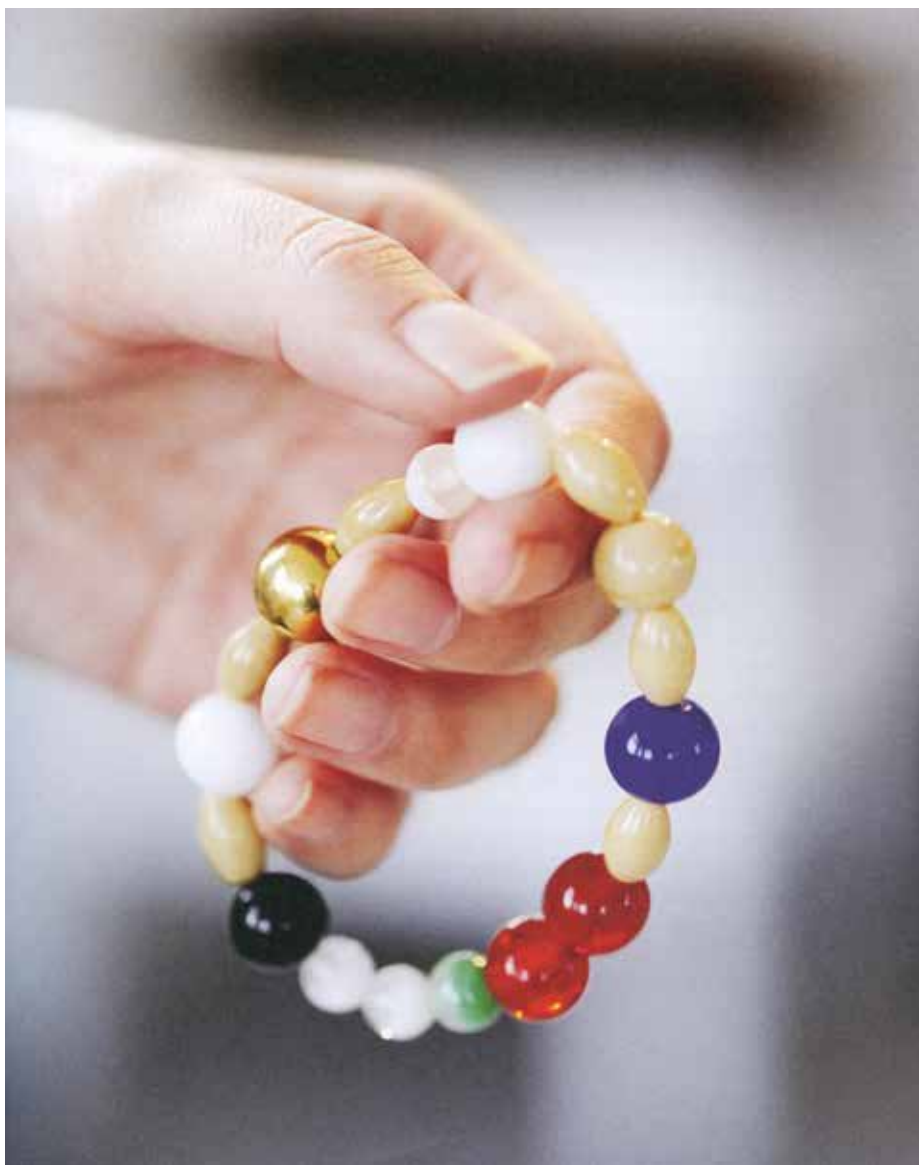
Biskopen svarar: Detta beror väldigt mycket på den goda och utmärkta sjukvård vi har i vårt land. Därtill vill jag nämna goda gener, intresse för det jag arbetar med och lust att få uttrycka nya tankar och ideer.

En bekant till mig hörde vid tillfälle en predikan Ni höll över "Tro, Hopp och Kärlek. Ni talade där om Hoppet som Trons och Kärlekens lillasyster. Jag lyssnar gärna till en tolkning av detta.

Biskopen svarar: Tänk dig att dessa tre är ute och går. De två tron och kärleken drar lillasyster. Men titta nu närmare: Jo, lillasyster drar de andra två. Om hoppet försvinner, orkar inte de andra två.

I boken "Fyra år med Martin Lönnebo" har en av artiklarna rubriken "Rädda söndagen". Denna artikel är skriven till de flesta av oss, vi som håller på att förlora söndagen som andlig dag. Hur kan vi rädda söndagen som helgdag frågar jag biskopen.

Biskopen svarar: Ordet helg kommer av helighet och vi hedrar drottning Sabbat, så har judarna uttryckt det Det är fullt möjligt för en modern människa att följa det tredje budet. Det kan vara en börda från början men sedan kan det bli så att bördan bär Dig. Många kan berätta om detta. Mitt råd, säger biskopen, är att börja med det enkla som du kan och vill. Man gör fint i hemmet, lägger kanske några vackrare dukar på borden, man klär sig, som förr, i lite finare kläder, kanske lite festligare mat etc. Ge gärna tid till familj och vänner, låt radio-eller TV-gudstjänsten få din uppmärksamhet och kanske gör Du sedan ett djärvt försök att gå till kyrkan. Käre Vän! Gör detta för att rädda söndagen, då har Du inte levat förgäves! (Sista meningen är hämtad från "Rädda söndagen).

Frälsarkransen med sina arton pärlor är idag en följeslagare för tiotusentals människor i Norden och norra Tyskland. Idén fick Martin i början av 1990-talet. Ur Thomas Lerner: Biografi Martin Lönnebo / Verbum.

I Patricia Tudor - Sandahls bok "Längtan visar vägen" finns ett citat av Er som jag fäst mig vid - jag återger "Din kropp är havande med en inre människa som är du och som är mycket vackrare än vad du tror och som vet mer än vad du anar. Lyssna till din oro och din längtan, du som söker tyda budskap" skrev biskop Lönnebo. P. Tudor-Sandahl kommenterar "Det bästa hos oss har ännu inte visat sig. Alltid finns det mer att hämta". Här behöver vi inte säga mer, menar biskopen.

Jag hade tänkt att ställa frågan: "Hur gör man för att leva rätt?" Men jag fann svaret i en av Era texter i tidningen Amos. Jag citerar: "Att leva rätt är att försöka bli till så mycket glädje och så lite sorg som möjligt. Det är att glädja Den Som Bär allt." Och här är tron och bönen till stor hjälp och glädje. Om Du ska orka bära

andra, bör du själv vara buren. Här behöver vi inte lägga till något mer, menar biskopen.

Utifrån de böcker av Er som jag läst och det personliga mötet här idag har jag den bilden att Ni är en ovanligt glad person, lättsam, vänlig och med ljust sinnelag. Ni skriver någonstans att Ni aldrig haft någon depression eller anlag för nedstämdhet. En av Era böcker har ju titeln Grundglädjen. Jag citerar ett avsnitt ur denna: "Att jag skriver som jag gör beror på att jag tycker så mycket om den riktiga glädjen. Jag vill inte att den konstlade ska dölja eller skämma. Glädjen är ett av Gudsattributen, den är den helige Andes andra frukt. Den första är Kärleken, den tredje är Friden. Den sanna glädjen får sin värme av kärleken, och den kan vara stilla som friden. Glädje är människans

innersta längtan. Glädjen bor inte bara i kroppen utan även i naturen, kanske i all natur och den visar sig inte bara när kor och kalvar släpps ut på våren ... Helgonen kan ge en lektion i glädje. De lyser av den sanna glädjen, ljuset lyser ur mörkret. Jag skulle tro att Kyrkans överlevnad kan ordnas på ett enkelt, billigt och glatt sätt, ty Glädjen med Kärleken och Friden på var sin sida, är nästan omöjlig att motstå. Ni får gärna säga emot, men då är det klokt att ha bra på fötterna. Vi låter här texten tala för sig själv!

När Ni skriver är alltid den andliga världen med och så ska det ju vara, Någon har sagt att Ni är det närmaste en kristen andlig ledare vi har haft i Sverige. Det finns så mycket underförstått i Svenska Kyrkan som har sitt ursprung i Era tankar och gärning. Jonas Eek säger i ett sammanhang att Er taktila religionspedagogik har gjort tron gripbar för både tanken och handen. Ska vi dröja lite kring begreppet andlighet?

Biskopen svarar: Ja, jag vill här dröja lite kring mitt sista minne av mamma. Det är i sjukstugan i Byske. Hon ligger medvetslös med knäppta händer och utstrålar frid. Hon andas ut sin sista suck och jag stryker henne över kinden och säger Tack. Jag läser lite senare i hennes dagbok. Där står det att hon har beslutat att stanna vid himlens port och vänta på alla sina barn. När de har kommit ska jag föra dem uppströms Livets älv till Tronen och säga till Gud: "Här är barnen som Du mig givit haver". Mamma fick frid genom sin tro.

Andlighet - Är du redo att möta Din Gud, Att lämna allt i Guds hand?

1977 utsågs Ni till domprost i Härnösand och 1980 var det dags att tillträda biskopsstolen i Linköping. Vill Ni nämna några händelser eller tillfällen på dessa tjänster, som känts särskilt glädjefyllda.

Biskopen svarar: Härnösand är en mycket vacker stad, också kallad den vita staden, med mycket fina människor och vacker natur. Omgivningarna passade bra för skidsport, vilket jag utövade, ja, jag har bara gott att säga om Härnösand.

I Linköping har jag mött många härliga människor och fått föra många trevliga samtal. Ja, här har jag varit lycklig hela tiden. Vi har haft Taizémöten, arbetat

Ur Thomas Lerner: *Biografi Martin Lönnebo / Verbum.*

med miljöfrågor och som tjänstgörande biskop fick jag ta emot Dalai Lama under en hel dag (se fotot!), Tillsammans tände Dalai Lama och jag den sjuarmade ljusstaken i domkyrkan. Dalai Lama - en som tycks fylld av kärlek. Jag mötte bara livsglädje hos honom och en person som verkar för världsfreden. Jag hade också glädjen att vara en av huvudtalarna vid klimatriksdagen i Linköping 2014. Jag betonade där "att vara kristen innebär att söka leva i harmoni med naturen och andra levande varelser. Människan äger inte jorden, utan vårt uppdrag är att vårda den."

I "Grundglädjen" kapitlet "Egot och jag" talar Ni om hjulspår som har bildats från urtiden. Men det finns värre spår, främst världens djupaste som heter EGO. Det är vår kallelse som enskilda och samhälle att komma ur det. Detta är Guds vilja med oss och det är kyrkans uppgift i världen att hjälpa till. Egot älskar att bli taget på allvar. Bönen är ett bra sätt att glömma jaget. Vill Ni utveckla detta lite mer?

Biskopen svarar: Här vill jag föra in religionsfilosofen Martin Buber och hans "livsverk". Han skiljer mellan två verklighetsrelationer "Jag- Det" och "Jag-Du". Den första relationen är den operonliga kontakten mellan subjekt och objekt, den andra är det meningsfulla förhållandet mellan två kommunicerande subjekt. Dialogen Jag - Du är den avgörande verklighetskontakten. Jag-Du är det personliga Du som jag kanske ej känner men tillhör. Buber strävar efter

ett möte, en "dialog" med Gud. Men lika viktigt är förhållandet till nästan. "Man kan inte älska Gud om man inte älskar sin nästa och man kan inte älska sin nästa om man inte älskar Gud". Så långt Bubers tro och livsåskådning, som också är vägen ut ur Egot.

1958 ingick Ni äktenskap med Britt-Louise och under 60-talet föddes de tre barnen. Så följde, som jag förstått, ett lyckligt familjeliv och i någon av Era böcker uttrycker Ni så vackert vad en god och älskad hustru betyder, vilken glädje barnen har gett Er och hur nära Ni kommit att stå dem. En episod vill jag nämna: Ni är på väg till sommarstugan i Upplands skärgård. Ni närmar Er resmålet och barnen uttrycker sin förtjusning

Ur Thomas Lerner: *Biografi Martin Lönnebo / Verbum.*

och glädje över att strax vara framme. Sommarlovet har börjat och mycket roligt väntar. Men där är en till i bilen som nu ställer sig på bakbenen, spejar ut och ögonen börjar lysa och stråla. Det är katten som nu känner igen trakten och som vet vilken frihet och vilka äventyr som kanske väntar. Jag tycker personligen att detta är en så vacker bild. Väcker den några tankar hos biskopen?

Biskopen svarar: Den här katten brukade gömma sig när han märkte att vi packade. Sannolikt tyckte han inte om eller mådde inte bra då han åkte bil. Men vi människor behöver djuren och de behöver oss och kan vara lika känsliga som vi. Djuren tillhör också ursprunget här på jorden. Människan är hel när hon tar med sig sitt livsträd, sina årsringar. Dessa årsringar ska hon bevara levande. Vi behöver komma ned till rotsystemet och vara goda förvaltare - jag tänker då också på hemmet. Barnen ska inte komma till en förstörd värld. Människans uppgift på jorden är att se till att vi inte tar bort förråden för framtiden, att se till att barn och barnbarn inte behöver kämpa för livet. Viktigt är naturligtvis att fostra barnen kristet. Man kan leva torftigt materiellt, det är inget fel att leva enkelt - för att leva ett rikt liv är relationer och naturen det viktigaste.

I Storkågeträsk där Ni växte upp byggdes 1932 ett bönhus, som under uppväxtåren blev Ert andliga hem; avståndet till kyrkan var relativt långt. Verksamheten i bönhuset stod EFS nära och redan vid ti-

diga år blev Ni förtrogen med namn som Carl Olof Rosenius och Lina Sandell och deras teologi och tankar Under senare år har vi fått se samarbetskyrkor växa fram - t.ex. EFS och Svenska Kyrkan - hur ser Ni på denna utveckling?

Biskopen svarar: Detta samarbete är ett uttryck för att ekumeniken nått långt och jag ser med glädje på detta samarbete. Bönhusets verksamhet präglades av lågkyrklighet och där är lekmännen särskilt viktiga. Helgelse präglar lågkyrkligheten - ordet helgelse kommer av helig och innebär att ett helgat liv ska vara präglat genom handling, d.v.s. goda gärningar.

Jag har i rätt många år varit verksam inom Svenska Kyrkans Lekmannaförbund och trivs mycket bra med det. För mig med bakgrund som lärare i drygt 35 år och då haft med så många unga människor att göra känns det bra att nu få lära känna de äldre. Det finns tyvärr bekymmer inom lekmanarörelsen. Kårer läggs ner då det ibland är svårt att hitta nya medlemmar, på sina håll är det svårt att få ihop en fungerande styrelse och medelåldern bland medlemmarna är hög. Har Ni några råd eller förslag hur vi ska arbeta vidare?

Biskopen svarar: Jag är ingen föreningsmänniska men vill ändå försöka svara. Orden "Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt" kommer för mig. Med tanke på den prästbrist som råder, skulle jag föreslå att lekmanafolket medverkar och/eller tar ansvar för söndagens gudstjänst.

Jag kommer ju från lågkyrklig miljö, där lekfolket var särskilt betydelsefulla och vi behöver i vårt land mer religionsdialog - gäller också samarbetskyrkorna. Givetvis kan lekfolket också samarbeta med församlingen på annat sätt.

Biskopen skriver i "Grundglädjen": Innan jag slutade min aktiva tjänst som biskop, ville jag lämna en hälsning efter mig. På väggen i Domkapitlet satte jag upp en skylt med Bibelns kortaste verser: "Var alltid glada. Be beständigt. Tacka hela tiden Gud". Detta blev ett testamente.

Vi säger AMEN.

Jag tackade biskopen för att jag fick göra denna intervju och han svarade: "Det har varit en trevlig förmiddag" och det tyckte jag också.

Åhus den 26 augusti
Birgitta Dérand

